

Maari Kallberg

**SIBELIUS-AKATEMIAN KANSANMUSII-
KIN AINERYHMÄN AINEISTOT**
Suunnitelma arkistoinnista

Opinnäytetyö

Liiketalouden ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Tiedonhallinnan ja sähköisen arkistoinnin koulutus

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Tradenomi (ylempi AMK)
Tekijä/Tekijät	Maari Kallberg
Työn nimi	Sibelius-Akatemian kansanmusiikin aineryhmän aineistot – Suunnitelma arkistoinnista
Toimeksiantaja	Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kansanmusiikin aineryhmä
Vuosi	2024
Sivut	38 sivua
Työn ohjaaja(t)	Kirsi Jurvanen

TIIVISTELMÄ

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kansanmusiikin aineryhmän erilaisia aineistoja ja niiden arkistointi-, käyttö- ja säilytysmahdollisuuksia. Tarkoituksena oli luoda yleiskatsaus tilanteesta, kartoittaa erilaiset aineistolajit ja tehdä suunnitelma siitä, miten, mihin ja millaisin perustein aineistoja tulisi arkistoida. Tavoitteena oli löytää konkreettisia ohjeita aineiston seulomista ja arkistointia varten sekä pohtia sitä, miten tulevien aineistojen kohdalla tulisi menetellä ja mitä kaikkia toimenpiteitä ja vastuuta se vaatii, että aineistot päätyisivät tarkoituksenmukaisiin paikkoihin arkistoitaviksi tai muulla tavoin säilytettäviksi. Lisäksi tavoitteena oli selvittää, miten turvataan aineistojen opetus- ja opiskelukäyttö.

Opinnäytetyön tutkimustapana käytettiin tapaustutkimusta. Tapaukseksi käsiteltiin Taideyliopiston Kansanmusiikin aineryhmän aineistot ja niiden arkistointi. Työssä kontekstina toimi Taideyliopisto ja erityisesti Sibelius-Akatemian kansanmusiikin aineryhmä. Työ pohjautui tutkimukseen ja niissä esitettyihin teorioihin, Taideyliopiston toimintaa sääteleviin lakeihin ja asetuksiin sekä laajempiin Suomen valtion ratifioimiin kansainvälisiin sopimuksiin. Lähtökohta tutkimukselle luotiin haastattelulla ja keskusteluilla näiden asioiden parissa Taideyliopistossa työskentelevien henkilöiden kanssa.

Taideyliopiston julkista hallintoa koskevan tiedonhallintalain mukaiseen tiedonhallintasuunnitelmaan on Kansallisarkistossa määritelty säilytysajat ja suunnitelma on Taideyliopistossa vahvistettu käyttöön toukokuussa 2023. Tämä suunnitelma toimi työn keskeisenä työkaluna. Monen aineistolajin arkistointiin löytyi ohje suunnitelmasta. Suunnitelman ulkopuolelle jäävän aineiston arkistointiperusteet löytyivät aineettoman kulttuuriperinnön suojelua koskevista laeista ja kansainvälisistä sopimuksista. Opinnäytetyön tuloksena syntyi ohjeet kansanmusiikin aineryhmän aineistojen arkistointiin tai muunlaiseen säilyttämiseen. Työ osoitti, että arkistointi ja siihen liittyvät vastuut ja menettelytavat eivät ole Taideyliopistossa riittävän hyvin henkilökunnan tiedossa.

Työ ja sen tulokset ovat hyödynnettävissä kansanmusiikin aineryhmän edessä olevassa aineiston seulonta- ja arkistointityössä. Laajemmin työtä voivat soveltaa muutkin Taideyliopiston osastot ja aineryhmät.

Asiasanat: Arkistointi, tiedonhallintasuunnitelma, kulttuuriperintö, kansanmusiikki

Degree title	Master of Business Administration
Author (authors)	Maari Kallberg
Thesis title	Materials of Sibelius Academy's Folk Music Department– A plan for archiving
Commissioned by	The University of the Arts Helsinki Sibelius Academy Department of Folk Music
Time	2024
Pages	38 pages
Supervisor	Kirsi Jurvanen

ABSTRACT

This thesis studied the various materials at the University of the Arts Helsinki Sibelius Academy Department of Folk Music and their archiving, use and storage possibilities. The materials of the Department of Folk Music are various audio and video recordings, books, materials from fieldwork and analysis studies, musical instruments, posters, and booklets. The target was to create an overview of the situation, scan the different types of material and plan how and on what grounds the materials should be archived or stored. The purpose was to create instructions for screening and archiving the material and to study how upcoming materials should be handled. What measures and responsibilities does it require that the materials would end up in appropriate places to be archived or stored in some other way? The aim was also to find out how to ensure the teaching and learning use of the materials.

A case study was used as the research method of the thesis. The case involved the materials of the Folk Music Department and their archiving. The context of the work was the University of the Arts Helsinki Sibelius Academy and especially the Folk Music department. This study based on studies and theories, the laws and international contracts ratified by the Finnish government. The starting point for the study was created through interviews and discussions with people working on these issues at the University of the Arts.

Many laws govern the activities of the University. The University of the Arts Helsinki's information management plan became effective in May 2023. This document was the main tool in this study, and it included instructions for archiving many types of materials. Guidelines for material not included in the plan were found in the laws and international treaties concerning the protection of intangible cultural heritage. The result of the thesis was instructions for archiving or for other kinds of preservation of materials in the Folk Music Department. This study also showed that archiving and related responsibilities and procedures are not enough well-known by the staff at the University of the Arts Helsinki.

Keywords: archiving, information management plan, cultural heritage, folk music

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TUTKIMUSTAPA.....	6
3	LAIT, KULTTUURIPERINTÖ JA MUISTIORGANISAATIOT.....	8
3.1	Arkistolaki.....	8
3.2	Tiedonhallintalaki ja laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta	10
3.3	Kulttuuriperintö	11
3.4	Muistiorganisaatiot	14
4	TAIDEYLIOPISTON ARKISTO	14
5	KANSANMUSIIKIN AINERYHMÄ JA SEN AINEISTOT.....	16
6	TYÖN TOTEUTUS	22
6.1	Esineet: soittimet ja muut esineet	23
6.2	Kirjat, äänitteet, videot.....	24
6.3	Julisteet, esitteet, käsiohjelmat.....	27
6.4	Valokuvat.....	28
6.5	Hallinnolliset asiakirjat.....	28
6.6	Aineistojen arkistointimahdollisuuksia	28
7	ANALYYSI.....	30
7.1	Aineistoanalyysi.....	31
7.2	Aineiston metatiedot.....	32
7.3	Arkiston rooli Taideyliopistossa	32
8	TULOKSET	34
	LÄHTEET	36

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tarkastelen Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kansanmusiikin aineryhmän erilaisia aineistoja ja niiden arkistointi-, käyttö- ja säilytysmahdollisuuksia. Opinnäytetyössäni selvitän hieman kaaosmaiseksi koetua tilannetta aineistojen ja niiden arkistoinnin osalta. Tarkoitukseni on luoda yleiskatsaus tilanteesta, kartoittaa erilaiset aineistolajit ja tehdä suunnitelma siitä, miten, mihin ja millaisin perustein aineistoja tulisi arkistoida. Tavoitteenani on löytää konkreettisia ohjeita aineiston seulomista ja arkistointia varten sekä pohtia sitä, miten tulevien aineistojen kohdalla tulisi menetellä ja mitä kaikkia toimenpiteitä ja vastuuta se vaatii, että aineistot päätyisivät tarkoituksenmukaisiin paikkoihin arkistoitaviksi tai muulla tavoin säilytettäväiksi. Lisäksi tavoitteenani on selvittää, miten turvataan aineistojen käyttö opetuksessa ja opiskelussa. Työni ja sen tulokset ovat hyödynnettävissä kansanmusiikin aineryhmän edessä olevassa aineiston seulonta- ja arkistointityössä. Laajemmin työni antaa käsityksen arkistoinnista Taideyliopistossa ja sitä voivat soveltaa muutkin Taideyliopiston osastot ja aineryhmät.

Taideyliopiston asiakirjahallintaan, tiedonhallintaan ja arkistointiin vaikuttavat monet eri lait ja säädökset, muun muassa, arkistolaki, tiedonhallintalaki ja julkisuuslaki. Monet lait ovat viime vuosina muuttuneet, samoin eri laitoksia koskevat velvoitteet. Uuden, vuoden 2020 alusta voimaan tulleen, julkista hallintoa koskevan tiedonhallintalain mukaiseen Taideyliopiston tiedonhallintasuunnitelmaan on Kansallisarkistossa määritellyt säilytysajat ja suunnitelma on Taideyliopistossa vahvistettu käyttöön toukokuussa 2023. Työssäni hyödynnän tätä suunnitelmaa.

Työni tutkittava asia eli kansanmusiikin aineryhmän aineistot ovat ikään kuin näyte laajemmasta ilmiöstä ja asiasta. Siinä tutkimusasetelma rakentuu yhden tutkittavan tapauksen varaan. Lähestymistapani on näin ollen laadullisen tutkimuksen tapaustutkimuksen kaltainen. (Vuori s.a.) Tarkoitukseni ei ole vain todeta tai kuvata ongelmaa, vaan löytää myös ratkaisu siihen. Tutkimuksellisuus näkyy siinä, että työ ja siinä esitetyt ratkaisut pohjaavat tutkimustietoon ja tutkimusten pohjalta syntyneisiin teorioihin.

Olen kansanmusiikin akateeminen ammattilainen ja tavoitteenani työurallani on ollut kaikin tavoin edistää kansanmusiikin ja kansanmusiikin ammattilaisten asemaa. Tätä työtä olen tehnyt esiintyvänä taiteilijana, tutkijana, pedagogina ja organisoimalla erilaisia tapahtumia, festivaaleja ja seminaareja. Koulutukseltani olen Sibelius-Akatemiasta valmistunut musiikin tohtori. Hakeuduin opiskelemaan tiedonhallintaa ja sähköistä arkistointia, koska halusin laajentaa ja syventää osaamistani arkistoinnista ja saada muodollisen pätevyyden arkistoalalle. Opintojen myötä olen saanut mahdollisuuden nähdä omaa alaani hie- man toisesta näkökulmasta ja havainnut monia asioita, joissa taidealalla ol- laan kehityksen kärjessä, mutta huomannut myös monia kehittämiskohteita. Opinnäytetyöni aiheeksi halusin sellaisen, jossa voin hyödyntää aiempaa kou- lutustani sekä kokemustani kulttuuriperintöalalta. Lisäksi halusin tuoda hyödyn uudesta osaamisestani kansanmusiikin kentälle. Kansanmusiikin aineryhmän aineistot ja niiden arkistointi valikoitui aiheeksi, koska olen sivusta seurannut ja itsekin osallistunut keskusteluihin, joissa asiaa on pohdittu ja koettu yh- teiseksi huolen aiheeksi.

2 TUTKIMUSTAPA

Tapaustutkimus mielletään usein tutkimusmenetelmäksi eli metodiksi, mikä johtuu englanninkielisen method-käsitteen laajuudesta. Suomen kielessä va- kiintunut merkitys menetelmälle on konkreettinen, selvästi rajattu tutkimusme- netelmä. Tapaustutkimus on enemmän tutkimustapa tai -strategia kuin metodi ja sen sisällä voidaan käyttää erilaisia aineistoja ja menetelmiä. Lähtökohtana on useiden tutkimusmenetelmien käyttäminen. (Laine ym. 2007, 9.)

Tapaustutkimuksessa tutkimuskohteena on jokin tapahtumakulku tai ilmiö. Siinä voidaan tarkastella pientä joukkoa tapauksia tai vain yhtä tapausta. Laine ym. (2007, 10) listaavat viisi määrettä, joilla tapaustutkimusta voi luon- nehtia: 1. holistisuus eli kokonaisvaltainen analyysi luonnollisesti ilmenevästä tapauksesta 2. kiinnostus sosiaaliseen prosessiin tai prosesseihin 3. usean- laisten aineistojen ja menetelmien käyttö 4. aikaisempien tutkimusten hyödyn- täminen 5. tapauksen ja kontekstin rajan hämäryys.

Yleisesti tapaustutkimuksen päämääränä on lisätä ymmärrystä tutkittavasta tapauksesta ja olosuhteista, joiden seurauksena lopputulos on muotoutunut juuri tietynlaiseksi. Motivaattorina tutkimukselle toimii usein tunne tai alustava tieto siitä, että tapaus on tärkeä, mutta sen lopullinen merkitys selviää vasta tutkimusprosessin kuluessa. (Laine ym. 2007, 11.) Tapaustutkimuksessa muodostetaan käsitys yksittäisestä tapauksesta ja sen avulla voidaan ymmärtää myös muita tapauksia. Helena Leinon mukaan arviointitutkijat Yvonna Lincoln ja Egon Guba kutsuvat tätä työhypoteesiksi. (Leino, 2007, 215.) Heidän mukaansa kaikki yleistyksset ovat jostakin asiasta työn alla olevia yleistyksiä, eivät loppupäätelmiä. Leinon mukaan yleistyksiä tehtäessä on pohdittava, millä tavalla asia on siirrettävissä toiseen yhteyteen ja yleistystä tehtäessä on muistettava konteksti. Asiat saavat merkityksensä kontekstissa, jolloin yleistyksen myötä voi konteksti hävitä ja asian merkitys muuttua. Olennaista tapaustutkimuksessa onkin kulttuurisidonnaisuus ja paikallisuus eli konteksti, jossa ilmiö on ymmärrettävä. Onnistunut tapaustutkimus antaa kuitenkin mahdollisuuden yleistämislle. (Leino 2007, 215–217.)

Tässä opinnäytetyössä tapauksena on Taideyliopiston kansanmusiikin aineryhmän aineistot ja niiden arkistointi. Tapauksen kontekstina toimii Taideyliopisto ja Sibelius-Akatemian kansanmusiikin aineryhmä ja tapaus vaatii niiden toimintakulttuurien syvällistä ymmärtämistä. Tutkimuksessani yksittäisen tapauksen tarkasteleminen antaa yleisemmän käsityksen aiheesta; tutkimukseni antaa kokonaiskäsityksen arkistoinnista Taideyliopistossa ja vielä laajemmin yleisestikin yliopistoissa.

Tässä tutkimuksessa tutkimusaineistoa tuotettiin haastattelemalla, tekemällä muistiinpanoja ja käymällä sähköpostikeskusteluja. Ajatuksena työni alkuvaiheessa oli haastatella viittä eri Taideyliopistossa työskentelevää tai työskennellyttä henkilöä. Ensimmäisenä haastattelin pitkäaikaisena aineryhmäjohtajana, varajohtajana ja lehtorina toiminutta Juhani Näreharjua. Hän on vastannut aineryhmän julkaisutoiminnasta ja muista aineistoista. Haastattelun jälkeen kävin vapaamuotoisia keskusteluja joidenkin muiden haastateltaviksi ajattelemieni henkilöiden kanssa ja havaitsin, että jo Näreharjun haastattelussa ilmi tulleet asiat pyörivät keskusteluissa. Siksi päätin jättää muiden kan-

sanmusiikin aineryhmän edustajien haastattelut tekemättä. Ne eivät välttämättä olisi enää antaneet tutkimukseni kanalta tärkeätä uutta informaatiota. Ajatuksena oli kuitenkin haastatella Taideyliopiston tiedonhallinnan ja arkistoinnin asiantuntija Taina Turpeista, mutta haastattelu saikin toisenlaisen muodon. Sopiessani haastattelua sain tietää, että Turpeisella ja Näreharjulla oli tulossa kansanmusiikin aineryhmän aineistoja koskeva tapaaminen. Pääsin mukaan tähän tapaamiseen, josta tein muistiinpanoja ja Turpeisen kanssa jatkoin keskustelua työni eri vaiheissa sähköpostin välityksellä. Tärkeänä tutkimusaineistona on näiden lisäksi ollut Taideyliopiston tiedonhallintasuunnitelma sekä erilaiset arkistointia määräävät lait ja muut määräykset.

3 LAIT, KULTTUURIPERINTÖ JA MUISTIORGANISAATIOT

Tässä luvussa kerron laeista ja säädöksistä, jotka ohjaavat Taideyliopiston asiakirjahallintaa sekä Taideyliopistosta ja sen arkistosta. Arkistointiin vaikuttavia lakeja ovat muun muassa arkistolaki, tiedonhallintalaki ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Lakien ja niiden antamien määräysten lisäksi selvitän, mitä tarkoitetaan kulttuuriperinnöllä ja muistiorganisaatioilla.

3.1 Arkistolaki

Taideyliopisto kuuluu arkistolain (Arkistolaki 23.9.1994/831) soveltamisen piiriin. Lain mukaan arkistonmuodostajan eli Taideyliopiston vastuulla on määrätä, miten sen arkistotoimen suunnittelu, vastuu ja käytännön hoito järjestetään. Arkistonmuodostajan on ylläpidettävä arkistonmuodostussuunnitelmaa, jossa määrätään toiminnan tuloksena kertyvien asiakirjojen säilytysajat ja -tavat. Arkistolaitos puolestaan määrää, mitkä asiakirjat tai asiakirjoihin sisältyvät tiedot säilytetään pysyvästi. (Arkistolaki 3. luku 8. §.) Arkistonmuodostussuunnitelmasta (AMS) käytetään Taideyliopistossa nimeä tiedonhallintasuunnitelma (THS). Nykyinen tiedonhallintasuunnitelma lähetettiin Kansallisarkistolle arkistolain mukaisena seulontaesityksenä, jonka perusteella Kansallisarkisto määräsi yliopiston arkistoitavat eli pysyvästi säilytettävät tietoaineistot ja asiakirjat. Tämän jälkeen Taideyliopiston tiedonhallintasuunnitelma vahvistettiin rehtorin päätöksellä käyttöön toukokuussa 2023 (Taideyliopiston THS). Aiempi Sibelius-Akatemian arkistonmuodostussuunnitelma on vuodelta 2003 ja sitä

edellinen vuodelta 1986 (Sibeliuksen Akatemia AMS, 2003). Tällä hetkellä on me-
nossa arkistolain uudistus. Sen tarkoituksena on yhdenmukaistaa arkisto-
lainsäädäntöä muun asiakirjojen julkisuutta, tiedonhallintaa ja tietosuojaa
koskevan lainsäädännön kanssa. (Arkistolainsäädännön uudistus 2023.)
Arkistointi siis elää ja uudistuu lainsäädännön myötä.

Tiedonhallintasuunnitelma eli arkistointisuunnitelma on keskeinen arkistointia
ohjaava väline. Taideyliopiston tiedonhallintasuunnitelmaan on kirjattu yliopis-
ton tehtävät ja niihin liittyvät asiakirjat, tiedot ja muut toiminnasta syntyvät to-
disteet. Miten ne otetaan talteen, miten niitä käytetään ja siirretään arkistoon?
Tavoitteena on mahdollisimman suunnitelmallinen ja tarkoituksenmukainen
toiminta. (Turpeinen, 2018.) Taideyliopiston tiedonhallintasuunnitelmassa yli-
opiston tehtävät on ryhmitelty seitsemään päätehtävään. Tehtävät ovat 0.
Yleishallinto 1. Henkilöstö 2. Talous ja rahoitus 3. Kiinteistö-, tilapalvelut ja
suojelu 4. Opetus ja opiskelu 5. Taiteellinen toiminta ja tutkimus 6. Yliopiston
muut tehtävät. Tiedonhallintasuunnitelmassa kuvataan, mitä tietoaineistoja ku-
hunkin tehtävään liittyy, missä muodossa ja kuinka pitkään niitä säilytetään tai
arkistoidaan. Suunnitelmassa myös määritellään, mihin tietojärjestelmään tie-
dot rekisteröidään ja mitkä toiminnot ja vastuuhenkilöt vastaavat tiedon rekis-
teröinnistä. Kuvassa 1 on ote Taideyliopiston tiedonhallintasuunnitelmasta
kohdasta 04.43.24 ”Tohtorintutkinnon opinnäytteet”. Otteesta käy ilmi, miten
tiedonhallintasuunnitelmassa on ilmaistu asiakirjojen rekisteröinti, säilytys-
muoto, säilytysaika ja -paikka, säilytysjärjestelmä, julkisuus/ henkilötietojen
luonne, suojeluluokka tai muu menettely sekä asiakirjoihin liittyvät lisätiedot.

TAIDEYLIOPISTO

TIEDONHALLINTASUUNNITELMA 12.5.2023

SYNTYVÄT TIEDOT/ ASIAKIRJAKOKONAISUDET / ASIAKIRJAT	Rekisteröinti		Säilytysmuoto tai tietoväline	Säilytysaika ja -paikka			Säilytysjärjestys	Julkisuus / henkilötietoluonne	Suojeluluokka tai muu mennetty	Lisätiedot
	Diaari / asiarekisteri	Muu		Työpiste	Kokomais-säilytysaika	Säilytysvas-tuu / arkis-tointivastuu				
Väittöksen / opinnyöteen hylkääspäätös Väittöksen (opinnyöteen) hylkäämistä koskevat päätökset, päätösiä koskevat oikaisuvaatimukset ja oikaisuä koskevat päätökset	Dynasty TOS		sä		sp	kirjaamo	dno / asiatur-nus	j		Hallintopäätös. Tiedot säilyvät myös asiasta päättävän toimil-len pöytäkirjassa.
04.43.24 Tohtorin tutkinnon opinnyötteet (KuvA, SibA, Teak)										
Tohtorin tutkintojen opinnyötteen kirjalliset työt (KuvA) Kuvataiteen / Kuvataideakatemian tohtorin tutkinnon kirjalliset työt (myös yliopiston julkaisusarjan ulkopuolella ilmestyneet, muun ulkopuolisen tahon julkaisemat ja kustantamat) <i>Tieteellisten osioiden tulleetet arkistoidaan erikseen, ks. 05.52.30 Opetuksen ja taiteellisen toiminnan dokumentointi</i>		Taju	sä, p, painotuote	lv	sp	akatemian vastuutoiminto	tarkastusvuosi/aakkos	j	suojeluluokka 2	1kpl/julkaisu arkistoidaan pysyvästi; mikäli kirjallinen työ on julkaistu Taideyliopiston omassa (väitösten) julkaisusarjassa, työ arkistoidaan ko. julkaisusarjaan, ks. tarkemmin 05.52.10 Julkaisutoiminta (sarjajulkaisuä ja verkkojulkaisuä)
Tohtorin tutkintojen opinnyötteen kirjalliset työt (SibA) Musikin / Sibelius-Akatemian tohtorin tutkintojen kirjalliset työt (myös yliopiston julkaisusarjan ulkopuolella ilmestyneet, muun ulkopuolisen tahon julkaisemat ja kustantamat) <i>Tieteellisten osioiden tulleetet arkistoidaan erikseen, ks. 05.52.30 Opetuksen ja taiteellisen toiminnan dokumentointi</i>		Taju	sä, p, painotuote	lv	sp	akatemian vastuutoiminto	tarkastusvuosi / aakkos	j	suojeluluokka 2	1kpl/julkaisu arkistoidaan pysyvästi; mikäli kirjallinen työ on julkaistu Taideyliopiston omassa (väitösten) julkaisusarjassa, työ arkistoidaan ko. julkaisusarjaan, ks. tarkemmin 05.52.10 Julkaisutoiminta (sarjajulkaisuä ja verkkojulkaisuä)
Tohtorin tutkintojen opinnyötteiden kirjalliset työt (Teak) Teatteri- ja tanssitaiteen / Teatteri- ja tanssitaiteen tohtorin tutkintojen kirjalliset työt (myös yliopiston julkaisusarjan ulkopuolella ilmestyneet, muun ulkopuolisen tahon julkaisemat ja kustantamat) <i>Tieteellisten osioiden tulleetet arkistoidaan erikseen, ks. 05.52.30 Opetuksen ja taiteellisen toiminnan dokumentointi</i>		Taju	sä, p, painotuote	lv	sp	akatemian vastuutoiminto	tarkastusvuosi / aakkos	j		1kpl/julkaisu arkistoidaan pysyvästi; mikäli kirjallinen työ on julkaistu Taideyliopiston omassa (väitösten) julkaisusarjassa, työ arkistoidaan ko. julkaisusarjaan, ks. tarkemmin 05.52.10 Julkaisutoiminta (sarjajulkaisuä ja verkkojulkaisuä)

Lyhenneet: **at** = ajantasalla pidettävä, päivittettävä, **hm** = harkinnan mukaan, **j** = julkinen, **koa** = käyttöaika (kone, tietojärjestelmä tai tutkimusaineisto), **os** = osittain julkinen, osittain salassapitettävä, **p** = paperi, **poa** = palveluksessa-olo- tai opiskeluaika, **s** = salassa pidettävä, **sä** = säikköinen, **sp** = säilytettävä pysyvästi (=arkistoidaan), **tpa** = toimintapanaon eli käsittely- tai valmisteluä, **vaa** = voimassaoloä; **suojeluluokka 1** = toimintamurvat, **suojeluluokka 2** = suojeluvat, **suojeluluokka 3** = muut asiakirjat (huom. suojeluluokat koskevat ainoastaan paperiaineistoja).

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.vismia.netfi/document-check/b0377c-12db-4596-8169-19254a20972c

Sivu 220 (331)
vismia sign
www.vismiasign.com

Kuva 1. Ote Taideyliopiston tiedonhallintasuunnitelmasta kohdasta 04.43.24 ”Tohtorintutkinnon opinnyötteet” (KuvA, SibA, Teak)

3.2 Tiedonhallintalaki ja laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

Tiedonhallintalain mukaisesti Taideyliopisto on tiedonhallintayksikkö, jonka on ylläpidettävä kuvausta sen viranomaistoimintaan kuuluvista tietoaineistoista ja asiakirjoista (Tiedonhallintalaki 9.8.2019/906, 28. §). Tätä kuvausta kutsutaan asiakirjajulkisuuskuvaukseksi ja lain mukaan tiedonhallintayksikön tulee julkaista se yleisessä tietoverkossa. Taideyliopiston asiakirjajulkisuuskuvaus löytyy sen nettisivuilta (Asiakirjajulkisuus Taideyliopistossa 2021). Kuvauksen tarkoituksena on helpottaa ja ohjata tietopyyntöjen tekemistä Taideyliopistolle. Asiakirjat ja tiedot muodostavat tietoaineistoja, joista muodostuu tietovarantoja. Laajemmassa mittakaavassa eri tiedonhallintayksiköt muodostavat yhdessä koko yhteiskunnan tietovarannon. Taideyliopiston tietovarannot on asiakirjajulkisuuskuvauksessa ryhmitelty viiteen eri ryhmään. Ne ovat: 1. Päätöksenteko ja asiointi 2. Henkilöstö 3. Talous ja rahoitus 4. Koulutus ja opetus 5. Tutkimus ja taiteellinen toiminta. Nämä samat tiedot hieman eri tavoin ryhmiteltynä ovat mukana myös edellä esitellyssä tiedonhallintasuunnitelmassa. Asiakirjajulkisuuskuvaus ei kuitenkaan sisällä järjestelmästä poistettuja tai ar-

kistoituja tietoja. Näitä tietoja voi saada nähtäväksi arkistosta. Tietojen julkisuus perustuu lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621, 4.§), jonka mukaan Taideyliopisto on julkisuuslain piirissä oleva viranomainen. Lähtökohtaisesti asiakirjat ovat julkisia, ellei laissa toisin määrätä. Jokaisella on oikeus saada tietoa viranomaisten toiminnasta eikä tietopyynnön tarvitse koskea omaa asiaa, vaan tietoa voi saada kuka tahansa. Tiedonhallintalaissa (9.8.2019/906 5.§) puhutaan tiedonhallintamallista, joka määrittelee viranomaistoimintaan liittyvää asiakirjahallintaa. Se sisältää kuvauksen organisaation tiedonhallinnasta, tiedonhallinnan toimintaympäristöstä ja muusta tiedonhallintaan vaikuttavista asioista. Keskeinen arkistointia ohjaava asia tässä on tiedonhallintasuunnitelma.

3.3 Kulttuuriperintö

Sana kulttuuriperintö on esiintynyt 1930-luvulta lähtien muutamissa kulttuurihistoriallisissa julkaisuissa (Vilkuna, 2015, 116). Laajemmin sana on yleistynyt käytössä vasta 2000- ja 2010-luvuilla. Lähtökohtana kulttuuriperintötermin määritelmälle pidetään vuoden 1972 Unescon YK:n kasvatusta, tiede- ja kulttuurijärjestöjen yleiskokouksen linjausta, jossa esiintyi sana kulttuuriperintö. (Hupaniittu, 2022, 21.) Linjauksessa mainittiin, että kaikki kulttuuri- ja luonnonperinnön ainesosat ovat ainutlaatuisia ja jokaisen ainesosan tuhoutuminen on lopullinen menetys ja jokainen maa on velvollinen suojelemaan alueellaan olevaa kulttuuri- ja luonnonperintöä ja takaamaan sen siirtymisen tuleville sukupolville. Suomi ratifioi tämän sopimuksen vuonna 1987. (Valtioneuvoston asetus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta 19/1987).

Kulttuuriperintö koostuu erityisesti esille nostetuista, valikoiduista, arvostetuista ja positiivisista kulttuuripiirteistä. Se on myönteinen symboli, joka nähdään itsestään selvänä ja luonnollisena kulttuurinsa ilmentäjänä. Kulttuuriperinnön rakennusaineena toimivat erilaiset aineettomat ja aineelliset perinteet. Taustalla on aina jokin taloudellinen tai poliittinen voima ja intressi, jonka hyväksi sitä käytetään. (Siivonen 2015, 158.) Janne Vilkuna (2015, 114) pohtii artikkelissaan aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön rajapintoja ja määritelmiä. Hän kirjoittaa, että kulttuurin jako aineettomaan ja aineelliseen on kei-

notekoinen, koska kaikkien aineellisten kulttuurituotteiden taustalla on henkinen prosessi. Kaikkiin käytännöllisimpiinkin esineisiin liittyy opittua tietoa ja taitoa sekä henkisiä arvoja. Moni taito itsessään on aineetonta perinnettä, mutta lopputuote puolestaan voi olla aineellista kulttuuria. Vasta yhteisön arvostus nostaa taidot ja tuotteet kulttuuriperinnöksi, joko aineelliseksi tai aineettomaksi.

Perinne käsitetään usein vanhemmalta sukupolvelta nuoremmalle periytyneeksi ehkä katoavassa olevaksi tai katoavaksi koetuksi tiedoksi tai taidoksi. Perinne on kulttuurisessa vuorovaikutuksessa keneltä tahansa ihmiseltä kenelle tahansa toiselle ihmiselle, ei siis vain vanhemmilta nuoremmille, vaan myös nuoremmilta vanhemmille välittyviä kulttuuripiirteitä. (Bringéus 1981/1976, 122–126 Siivosen 2013, 322 mukaan.) Perinteen välittymisellä voi olla monia eri aikatasoja tai se voi myös rajoittua yhteen tasoon, olla ajallisesti lyhyt- tai pitkäkestoista. Perinne voi myös syntyä nopeasti ja hävitä nopeasti. Myös pitkäkestoinen perinne voi hävitä nopeasti tai säilyä elävänä useiden sukupolvien ajan. Perinteessä on aina yhtäaikaisesti läsnä sekä jatkuvuutta että uuden luomista ja eri yhteyksissä näiden keskinäinen suhde vaihtelee. Monesti juuri aktiivinen yksilöllinen tai yhteisöllinen uuden luominen jää huomiomatta perinteessä. (Siivonen 2015, 155.)

Käsitteinä kulttuuriperintö ja perinne sekoittuvat ja arkikielessä niillä on usein sama merkitys. Tieteellisessä kontekstissa nämä kuitenkin erotellaan niin, että perinne viittaa samanaikaisesti omaehtoisen tiedon tuottamiseen sekä sen uusintamiseen ja toistamiseen liittyviin merkityksiin. Kulttuuriperintö puolestaan liittyy erityisesti jälkimoderneihin yhteiskuntiin ja niissä tapahtuvaan tietoiseen kulttuuriperintötoimintaan. (Tieteen termipankki.)

Vuonna 2018 tietosuojalain perusteluosassa (HE 9/2018) määritellään kulttuuriperintöaineistoja. Siinä mainitaan, että kulttuuriperintöaineistoja tallennetaan moninaisissa muistiorganisaatioissa, kirjastoissa, arkistoissa ja museoissa. Laissa myös määritellään kulttuuriperintöaineistot laajasti. Ne voivat sisältää ihmisten toiminnasta kertyvien, toiminnan historiasta ja merkityksestä kertovien aineistojen lisäksi muun muassa tietoa luonnonperinnöstä ja taiteesta. Kulttuuriperintöaineistot puolestaan voivat olla esimerkiksi asiakirjoja, esineitä,

painotuotteita, taideteoksia luonnontieteellistä aineistoa, kuvia ja audiovisuaalisia aineistoja sekä dokumentti- ja kyselyaineistoja.

Edellisen, Sanna Marinin hallituksen kaudella valmisteltiin valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiasta vuosille 2023–2030. Strategiassa kulttuuriperintö määritellään seuraavasti: ”Kulttuuriperintöä syntyy ihmisen toiminnan tuloksena ja vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Se kertoo arvojen, uskomusten, tietojen, taitojen ja perinteiden muutoksesta. Kulttuuriperintö voi olla aineellista, aineetonta tai digitaalista. Kulttuuriperintöä uudistetaan, säilytetään ja siirretään tuleville sukupolville” (Mattila 2023, 12.) Strategian tavoitteena on linjata kulttuuriperintöpolitiikan toimeenpanoa niin, että kulttuuriperinnön monimuotoisuus sekä kulttuuriperinnön vaaliminen, kehittäminen ja hyödyntäminen huomioidaan koko yhteiskunnan voimavarana. Visiona on, että vuoteen 2030 mennessä kulttuuriperinnön merkitys yhteiskunnan voimavarana on kasvanut ja sen seurauksena ihmisten elämänlaatu parantunut.

Edellä esitetyn määritelmän mukaisesti kulttuuriperintö voi olla aineellista, aineetonta tai digitaalista. Vuonna 2013 Suomi hyväksyi Unescon yleissopimuksen aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta. Museovirasto vastaa sopimuksen toteuttamisesta ja onkin ollut aktiivinen toimija asian suhteen. Aineeton kulttuuriperintö -sivustolla kerrotaan, että sopimuksen hengen mukaista on, että yhteisöillä on keskeinen rooli tunnistettaessa ja määriteltäessä aineetonta kulttuuriperintöä. Suomessa sopimusta toteutetaan toimilla, jotka edistävät ja turvaavat aineettoman kulttuuriperinnön vaalimista yleensä, esimerkiksi koulutukseen, tutkimukseen ja tallentamiseen liittyen. Perinnettä harjoittavat yhteisöt, ryhmät ja yksilöt ovat sopimuksen ytimessä ja he myös päättävät, mikä on tärkeää ja säilyttämisen arvoista. Niillä, jotka harjoittavat, siirtävät ja uudistavat perinnettä on myös vastuu aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta. Aineettomalla kulttuuriperinnöllä tarkoitetaan sopimuksessa niitä käytäntöjä, kuvauksia, ilmauksia, tietoa, taitoja sekä niihin liittyviä välineitä, esineitä ja kulttuurisia tiloja, jotka ryhmät ja yksityishenkilöt tunnustavat osaksi kulttuuriperintöään. Lisäksi mainitaan, että yhdistykset, muistiorganisaatiot, oppilaitokset, julkiset ja yksityiset toimijat tukevat omalla toiminnallaan monin tavoin elävän perinnön suojelemista ja siirtymistä. (Marsio, s.a.)

3.4 Muistiorganisaatiot

Muistiorganisaatioita ovat museot, arkistot ja kirjastot. Ne voivat olla julkisia tai yksityisiä laitoksia, joiden tehtävänä on kulttuuriperinnon ja dokumentoidun informaation säilyttäminen ja tiedon saattaminen tutkijoiden ja muiden tarvitsijoiden käyttöön nyt ja tulevaisuudessa. Suomen tieteellisen kirjastoseuran julkaisemassa Signum-aikakauslehdessä julkaistussa artikkelissa (Jomppanen ym. 2015) määritelmä tarkentuu vielä sillä, että muistiorganisaatioiden ydintehtävä on edesauttaa kulttuurisen perimän siirtymää, elinvoimaisena pysymistä ja edelleen kehittymistä. Tämän ydintehtävän tukemisessa on mukana alan ammatillisen kentän ainutlaatuinen tiedollinen ja taidollinen osaaminen. Muistiorganisaatiota lähellä on myös termi kulttuuriperintöorganisaatio. Hupaniitun (2021, 22) mukaan se on muistiorganisaatiota tuorempi käsite ja se eroaa muistiorganisaatiosta siten, että se kokoamisen säilyttämisen ja kollektiivisen muistin lisäksi painottaa myös aineistojen käyttöön saattamista ja aktiivista vuorovaikutusta yhteiskunnan kanssa. Näiden termien rinnalla käytetään usein myös kirjastoista, arkistoista ja museoista koostuvaa lyhennettä KAM-organisaatio.

4 TAIDEYLIOPISTON ARKISTO

Sibelius-Akatemia aloitti toimintansa yksityisenä oppilaitoksena Helsingin musiikkiopisto nimellä vuonna 1882. Nimi muutettiin Helsingin konservatorioksi vuonna 1924 ja vuonna 1939 alettiin käyttää nimeä Sibelius-Akatemia. Vuonna 1980 siitä tuli valtion korkeakoulu ja vuonna 1998 yliopisto. Kansanmusiikin oma yksikkö, nykyinen kansanmusiikin aineryhmä aloitti toimintansa vuonna 1983. Taideyliopisto perustettiin vuonna 2013, jolloin Sibelius-Akatemia (SibA), Teatterikorkeakoulu (TeaK) ja Kuvataideakatemia (KuvA) yhdistyivät Taideyliopistoksi. Yliopistokentällä Taideyliopisto on opiskelijamäärässä mitattuna pieni. Vuonna 2022 Taideyliopistossa opiskeli yhteensä 1985 tutkinto-opiskelijaa, joista perustutkintoa tekevien osuus oli 1766 opiskelijaa. Taideyliopiston akatemiaista suurin on Sibelius-Akatemia, jossa opiskelijoita vuonna 2022 oli 1293. (Taideyliopiston toimintakertomus ja tilinpäätös 2022).

Taideyliopistoon perustettiin arkisto samalla kun Taideyliopistokin vuonna 2013. Arkiston tehtävänä on vastata Taideyliopiston toiminnasta syntyvien pitkä- ja pysyvästi säilytettävien asiakirjojen säilyttämisestä ja niiden tietopalvelusta. Arkistossa on sekä hallinnollisia että opetukseen ja taiteelliseen ja tieteelliseen toimintaan liittyviä asiakirjoja sekä taiteellisia ja tieteellisiä julkaisuja. Arkistossa työskentelee yksi työntekijä.

Asiakirjahallinnon tehtävänä on ohjata Taideyliopiston eri tehtävissä tarvittavien asiakirjojen ja tietojen arkistointia säilyttämistä ja käyttöä sekä muuta hyödyntämistä. Laajemmin sen yhteiskunnallinen tehtävä liittyy yleisöjulkisuuden, toiminnan avoimuuden ja yksilöiden oikeusturvan edistämiseen. Tarkoituksenmukainen arkistointi mahdollistaa suomalaisen kulttuurin säilyttämisen ja tutkimuksen. (Turpeinen 2018.) Ennen Taideyliopiston perustamista Sibelius-Akatemialla, samoin kuin Kuvataideakatemialla ja Teatterikorkeakoululla, oli omat arkistonsa, jonne tietoa tallennettiin niiden arkistonmuodostussuunnitelmien mukaisesti.

Vuonna 2023 Taideyliopistossa otettiin käyttöön sähköinen arkistojärjestelmä (Arkisto 2023). Sähköisen arkistojärjestelmän myötä arkistointi muuttuu sähköiseksi. Järjestelmään viedään arkistoitavaksi määrättyjä syntysähköisiä sekä digitoituja aineistoja. Järjestelmän on tarkoitus toimia myös aiempien niin sanottujen historiallisten aineistojen hakujärjestelmänä (viitetietokantana). Vuonna 2023 toteutetun käyttöönottoprojektin aikana on suunniteltu ja tehty keskeisiä järjestelmän perustoiminnallisuuksiin liittyviä asioita. Näitä ovat muun muassa erilaisten metatietokenttien suunnittelu Taideyliopiston ja sen edeltäjien aineistoille. Lisäksi on testattu erilaisten aineistolajien siirtämistä järjestelmään. (Taideyliopisto, 2023a.)

Taideyliopistoon vuonna 2023 hankittu sähköinen arkistotietojärjestelmä Yksa on kotimaisen Disec Oy:n kehittämä ja ylläpitämä arkistojärjestelmä. Sen avulla voidaan hallita sekä sähköisen että analogisen arkistoinnin ja tietojen säilyttämisen tarpeita. Järjestelmä on käytössä useilla toimijoilla esimerkiksi Yleisradiolla, Helsingin kaupungin arkistolla sekä monilla museoilla ja arkistoilla. Siinä on paljon hyviä ominaisuuksia muun muassa rajapinnat, joita tarvitaan integroitaessa arkistojärjestelmä muihin järjestelmiin esimerkiksi Finnaan.

Järjestelmä toimii SaaS-palveluna eli Software as a Service -palveluna. Tämä tarkoittaa sitä, että ohjelmistoa ei asenneta ja ylläpidetä itse, vaan ohjelmistoa käytetään internetin kautta. Yksän palveluntarjoajan konesalit sijaitsevat fyysisesti Suomessa ja niiden tietoturvallisuusvaatimukset vastaavat tiedonhallintalain (906/2019) julkisen hallinnon organisaatioille asettamia vaatimuksia. (Arkistohallinta, 2021.)

Arkiston ja sähköisen arkistotietojärjestelmän yhteyteen on myös suunnitteilla mediapalvelu ”media-arkisto”, jonka tarkoituksena on palvella käyttäjiä eli opiskelijoita ja opettajia niin, että sinne tallennettua aineistoa pystyisi vaivattomasti hyödyntämään opetus- ja opiskelukäytössä. Mediapalvelussa oleva aineisto voi osittain mennä ristiin arkistoidun aineiston kanssa, mutta mediapalveluun on tarkoitus laittaa myös paljon sellaista aineistoa, joka ei kuulu Taideyliopiston arkistoitavaksi. Tällaista aineistoa ovat esimerkiksi muista arkistoista saadut käyttökopiot, vanhojen julkaistujen äänitteiden kopiot, kopiaina kiertävät ”klassikkomonisteeet” ja niin edelleen.

5 KANSANMUSIIKIN AINERYHMÄ JA SEN AINEISTOT

Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kansanmusiikin aineryhmä on perustettu vuonna 1983, jolloin ensimmäinen viiden opiskelijan vuosikurssi aloitti opintonsa. Eri aikoina toteutettujen organisaatiomuutosten myötä myös nimi on vaihdellut. Käytössä on ollut välillä Kansanmusiikin osasto, - koulutusohjelma ja - aineryhmä. Sibelius-Akatemiassa on nykyään kaksi osastoa: Klassisen musiikin osasto ja Musiikkikasvatuksen, jazzin ja kansanmusiikin osasto ja osastojen sisällä aineryhmiä. Vuoden 2024 alusta tulee jälleen organisaatio-uudistus ja nimitykset muuttuvat. Tätä kirjoittaessa eli vuonna 2023 toimitaan nimellä kansanmusiikin aineryhmä ja se on osa Musiikkikasvatuksen, jazzin ja kansanmusiikin osastoa. Vuonna 2023 on kulunut 40 vuotta kansanmusiikin aineryhmän perustamisesta. Tänä aikana, vuoden 2023 marraskuun loppuun mennessä aineryhmästä on valmistunut 216 musiikin maisteria. Vuosituhannen vaihteessa Sibelius-Akatemiassa alettiin panostaa myös jatkotutkintoihin. Vuonna 2000 kansanmusiikin aineryhmästä valmistui ensimmäinen tohtori ja vuoden 2023 loppuun mennessä valmistuneita tohtoreita on kaikkiaan 30.

Kansanmusiikin opinnot kansanmusiikin aineryhmässä ovat monipuolisia ja opiskelun luonne on käytännönläheistä, mutta myös teoreettista ja soveltavaa. Opintoihin sisältyy paljon erilaisia arvioitavia tutkintokonsertteja ja -esityksiä. Usein kurssityöt ovat kirjallisten ja taiteellisten tuotosten yhdistelmiä. Myös teoreettisilla kursseilla kurssityöt ovat usein monimediaisia. Esimerkiksi kenttätyökurseilla tehdään usein haastatteluja, jotka voivat sisältää myös soittoa tai laulua. Lisäksi opinnoissa tehdään erilaisia analyysitöitä, pedagogisia oppimateriaaleja ja taiteellisia produktioita. Yksi osa opintoja ovat vierailijoiden työpajat ja luennot. Vierailijoina on vuosien varrella ollut perinteentaitajia ja ammattimuusikoita, tutkijoita ja muita asiantuntijoita Suomesta sekä ulkomailta. Opiskeltavia aineita ovat myös kaikille pakolliset soitinrakennus ja kansantanssi. Lisäksi aineryhmä on järjestänyt erilaisia seminaareja, konferensseja, festivaaleja ja muita tapahtumia, joihin opiskelijat ovat osallistuneet eri tavoin, joko esiintymällä itse tai muuten seuraamalla. Tämän toiminnan tuloksena on vuosien varrella kertynyt runsaasti erilaista audio- ja videomuotoon tallennettua aineistoa.

Kansanmusiikin aineryhmän vaikutus suomalaisen kansanmusiikin revitalisaatioon on ollut merkittävää ja tehdyt tallenteet ovat osa suomalaisen kansanmusiikin historiaa. Aineryhmän toiminnan ansiosta Suomeen on syntynyt aivan uusi kansanmusiikin ammattilaisten joukko, jotka työskentelevät kansanmusiikin asiantuntijoina, esiintyvinä taiteilijoina, säveltäjinä, pedagogeina ja niin edelleen.

Erilaista opiskelijoiden ja opettajien käyttöön tarkoitettua kirjallista materiaalia sekä äänitteitä ja videoita alkoi kertyä kansanmusiikin aineryhmään jo heti sen toiminnan alusta lähtien. Äänitteiden ja videoiden joukossa oli myös arkistoaineistoksi luokiteltavaa aineistoa, kuten käyttökopioita eri arkistoista sekä äänitallenteita tutkinnoista, konserteista, vierailijoiden työpajoista ja muista tapahtumista. Kirjallinen materiaali oli lähinnä alan kirjallisuutta sekä erilaisia opinto-suorituksiin liittyviä kirjallisia töitä.

Vuosien varrella materiaalia on kertynyt runsaasti. Aluksi sen säilyttämiseen riitti yksi hylly ja sittemmin oma, kirjastoksi nimetty huone. Kyseessä oli käy-

tännössä jonkinlainen kirjaston ja arkiston yhdistelmä. Nykyään kirjasto on nimeltään materiaalihuone ja ”arkisto” on oma huoneensa tai kaapistonsa. Materiaalihuoneessa sijaitsevat kirjat on luetteloitu Sibelius-Akatemian Arsca-kirjaston Finna-tietokantaan, mutta materiaalihuoneessa sijaitsevia kirjoja ei saa kotilainata. Materiaalihuoneen järjestystä hoitaa tuntityöntekijänä palkattu henkilö. ”Arkistoaineistoksi” käsitetyt ääni-, kuva- ja videotallenteet ovat pääasiassa digitaalisessa muodossa ja odottavat lopullista sijoituspaikkaansa. Tällaista aineistoa ovat esimerkiksi digitoidut tapahtuma- ja konserttijulisteet sekä erilaisten konserttien ja seminaarien tallenteet, jotka ovat jo syntyjään sähköisiä. Fyysisesti aineistot sijaitsevat Musiikkitalon 7. kerroksessa kansanmusiikin aineryhmän tiloissa. Näiden lisäksi Musiikkitalon 2. kerroksessa on iso varasto, jossa on runsaasti kaikenlaista julkaistua ja julkaisematonta aineistoa. Aineryhmän arjessa kirjaston ja arkiston roolit eivät ole selkeitä ja arkipuheessa termejä käytetään vapaasti. Siksi on syytä tässä vaiheessa selvittää arkiston ja kirjaston merkitys ja niiden roolit tiedonhallinnan kannalta.

Arkistolla tarkoitetaan kolmea perusmerkitystä. Sillä tarkoitetaan 1. konkreettista tilaa, huonetta tai rakennusta 2. arkistoa tai arkistoyksikköä säilyttävää organisaatioyksikköä tai laitosta sekä 3. asiakirjojen kokonaisuutta, joka on syntynyt arkistonmuodostajan toiminnan tuloksena. (Henttonen 2023, 28.) Arkistonmuodostaja on joku taho, jonka toiminnan tuloksena arkisto syntyy. Taho voi olla esimerkiksi viranomainen, yritys tai muu organisaatio, järjestö tai yksityishenkilö. Arkistonmuodostaja on keskipisteenä verkostossa, jonka asiakirjat muodostavat. (Lybeck ym. 2006, 14.) Erilaisia arkistoksi miellettyjä kokolemia syntyy myös tutkimuksessa (Pöysä 2022, 321). Tutkijoiden, kirjailijoiden ja taiteilijoiden toimesta syntyy arkistoja, kun työtä varten kerätään erilaista aineistoa. Pöysän mielestä kaikkiin tutkimuksen yhteydessä syntyviin aineistoihin voisi suhtautua arkistoina ja tämä ajatus voisi olla yksi kulttuurien tutkijoiden arkistometodiikan kulmakivi. Jo tutkimusta suunniteltaessa tai viimeistään tutkimuksen alussa tulisi laatia tutkimusaineistoille sen arkiston järjestämisperiaatteiden mukainen arkistointisuunnitelma, mihin aineisto on tarkoitus loppusijoittaa. (Pöysä 2022, 322.)

Arkistoinnin käsite on digitalisaation myötä muuttunut. Aiemmin arkistointi on tarkoittanut asiakirjojen liittämistä arkistoon ennalta tehdyn suunnitelman mukaisesti. Digitaalisessa toimintaympäristössä arkistointia vastaa termi talteenotto. Tässä prosessissa digitaalinen asiakirja tai aineisto rekisteröidään, lisätään tarvittavat metatiedot ja liitetään sähköiseen arkistotietojärjestelmään. (Henttonen 2023, 27.)

Kirjaston ja arkiston toiminnot menevät osittain päällekkäin. Kirjastossa voi olla osittain samaa aineistoa kuin arkistossa, mutta kirjaston tehtävänä ei ole varsinaisesti säilyttää aineistoa, vaan tarjota erilaista aineistoa asiakkaille käytettäväksi. Esimerkiksi Taideyliopistossa tehdyt opinnäytetyöt on saatavissa kirjaston kautta, mutta ne tulisi olla myös arkistoituna Taideyliopiston arkistoon. Kirjastoilla ja arkistoilla on paljon muutakin yhteistä muun muassa se, että aineistot on kuvailtu ja järjestetty jonkun tietyn kaavan mukaisesti (Kirjastojärjestelmät 2021).

Kansanmusiikin aineryhmässä ”kirjasto-arkiston” käyttö on ollut aktiivista. Opiskelijat kopioivat itselleen sekä julkaistuja äänitteitä sekä erilaisia julkaisemattomia äänitteitä kuten omia tutkintokonserttejaan sekä vierailijoiden työpaperoja. Vähitellen, kun äänen taltiointi digitaaliseen muotoon tuli mahdolliseksi ja kohtuuhintaista laitteistoa alkoi olla saatavilla, aineistoa alettiin siirtää digitaaliseen muotoon sen säilyvyyden takaamiseksi. Ajan kuluessa formaatit muuttuivat ja käytössä on ollut kelanauhoja, c-kasetteja, DAT-nauhoja, minidiskejä ja kiintolevyjä. Myös videotaltiointi digitalisoitui ja VHS-formaatista on siirrytty DVD:hen ja muistikortteihin. Vähitellen laitteiden ja verkon muistikapasiteetit kasvoivat ja ääntä ja liikkuvaa kuvaa oli mahdollista laittaa myös verkkoon. Tämän kehityskulun tuloksena luotiin 2000-luvun alussa Etnonet-sivusto.

Etnonet-sivustolla esitellään kansanmusiikin aineryhmän julkaisuja, opinnäytteitä, taiteellisen toiminnan ja tutkimuksen tuloksia sekä muita kansanmusiikin opiskelua tukevia aineistoja (Etnonet). Aluksi sivustolle tuotettiin erilaisia tekstiä, kuvaa, ääntä ja videota hyödyntäviä kansanmusiikin oppimateriaaleja. Vähitellen Etnonetistä alkoi muodostua julkaisujen arkisto. Sieltä löytyy mm. luetelo aineryhmän julkaisusarjassa tähän mennessä ilmestyneestä 187 levystä. Kustakin levystä voi sivustolla myös kuunnella parin kolmen kappaleen verran.

Lisäksi siellä on paljon historiallista aineistoa sekä uutta aineryhmässä opin-
näytteinä ja -suorituksina syntynyttä aineistoa mm. maisterin- ja tohtorintöiden
kirjalliset raportit sekä valikoidusti analyysi-, kenttä-, sekä pedagogiikkatöitä.

Nykyään Etnonet-sivusto jakautuu kahteen osaan. Toinen osa on julkinen
kaikkien käytössä oleva ja toinen on tunnuksilla aukeava intranet. Etnonetin
intra-osuus toimii oppi- ja opetusmateriaalina sekä opintojen myötä syntyvien
dokumenttien säilytyspaikkana. Aineiston ylläpito on todettu tarpeelliseksi,
vaikka se vaatii paljon työtä ja aiheuttaa kuluja. Ajatuksena on ollut, että ai-
neisto on ikään kuin kirjasto-arkiston digitaalinen versio.

Kansanmusiikin aineryhmän aineistot koostuvat erilaisista materiaaleista, jotka
voidaan karkeasti jakaa fyysisiin ja digitaalisiin materiaaleihin. Materiaalien
muoto ei kuitenkaan ole ratkaiseva tekijä, vaan sisältö. Haastattelussa Juhani
Näreharju jakoi aineistot karkeasti kolmeen ryhmään. Aineistot, jotka ovat tal-
lennettuna aineryhmän ulkopuolella, mutta liittyvät aineryhmän toimintaan.
Tällaista aineistoa on esimerkiksi Ylellä, Kansanmusiikki-Instituutissa ja joissa-
kin muissa paikoissa. Toinen ryhmä on kansanmusiikin aineryhmässä sijaitse-
vat fyysiset ja digitaaliset aineistot. Kolmas ryhmä on eri henkilöiden hallussa
oleva aineisto, esimerkiksi aineryhmän perustaja Heikki Laitisen hallussa
oleva aineisto sekä muun pitkäaikaisen opetushenkilökunnan hallussa oleva
aineisto. Tässä työssä pohdin erityisesti ryhmän kaksi eli kansanmusiikin aine-
ryhmässä sijaitsevia fyysisiä ja digitaalisia aineistoja. Tiedonhallintasuunnitel-
massa nämä aineistot sijoittuvat enimmäkseen tehtäväotsikoiden ”Opetus ja
opiskelu” ja ”Taiteellinen toiminta ja tutkimus” alle.

Juhani Näreharju on tehnyt aineistoista karkean luokituksen, jonka hän esitteli
aineryhmän kokouksessa 4.5.2023. Siinä hän jakoi aineistot kahteen isom-
paan ryhmään: fyysisiin esineisiin ja digitaalisiin aineistoihin. Konkreettiset esi-
neet sisältävät: soittimia, kansanmusiikin aineryhmän julkaisemia kirjoja ja ää-
nitteitä, muita kirjoja, muita äänitteitä, pöytäkirjoja ja sopimuksia ynnä muita
toimintaan liittyviä dokumentteja, esitteitä ja julisteita, erilaisia oppinäytteinä
tehtyjä töitä esimerkiksi kenttätöitä, analyysitöitä ja muita, audio- ja videomu-
toista aineistoa muun muassa masternauhoja sekä sekalaisia tavaroita. Digi-
taalisisessa muodossa on aineryhmän hallinnollista aineistoa kuten muistioita,

pöytäkirjoja, suunnitelmia, budjetteja 1990-luvulta alkaen, valokuvia, julkaisuihin liittyvää materiaalia, tapahtumiin liittyvää aineistoa, tietoja opettajista, opiskelijoista ja vierailijoista, sekä alun perin digitaalisessa muodossa olevia että digitoituja aineistoja tutkinnoista, konserteista ja tapahtumista. Fyysisesti nämä aineistot sijaitsevat eri paikoissa. Musiikkitalon 2. kerroksen varastossa on paljon kirjoja ja äänitteitä ja muita isompia esineitä. Seitsemännen kerroksen materiaalihuoneessa on osa fyysisestä aineistosta. Digitaalista aineistoa kuten kovalevyjä säilytetään 7. kerroksen arkistihuoneeksi nimetyssä tilassa. Kuvassa 2 on näkymiä Musiikkitalon 7. kerroksen materiaalihuoneesta ja ”arkistihuoneen” kaappien sisällöstä sekä 2. kerroksen varastohuoneesta. Lisäksi digitaalista aineistoa on Taideyliopiston OneDrive-palvelimella. Osaan aineistosta on pääsy vain Juhani Näreharjulla ja nykyisellä ainejohtaja Sirpa Lahdella. Lisäksi on paljon aineistoa, jotka ovat entisten ainejohtajien ja opettajien hallussa.

Kuva 2. Kuvakooste kansanmusiikin aineryhmän aineistoista, vasen reuna ja oikea alakulma 7. kerroksen ”arkistihuoneen” kaappien sisältöä. Keskellä: Näkymää 2. kerroksen varastohuoneesta. Oikea yläkulma: 7. kerroksen materiaalihuoneen kirjahyllyä.

Edellisen pohjalta jaottelun voi rakentaa sisällön perusteella, ottamatta kantaa siihen onko aineisto fyysistä vai digitaalista. Tähän ryhmittelyyn voidaan sijoittaa myös erilaiset lahjoituksina tulleet aineistot.

Esineet: soittimet, muut sekalaiset esineet

Kirjat: Julkaisusarjassa julkaistut kirjat sekä muut kirjat.

Äänitteet: Julkaistuja äänitteitä, sekä monenlaisia tallenteita konserteista, tilaisuuksista, tutkinnoista jne.

Videot: Tallenteita tapahtumista, konserteista, työpajoista, kenttämатkoilta ja -haastatteluista.

Julisteet, esitteet, käsiohjelmat

Valokuvat

Hallinnolliset asiakirjat: muistioita, pöytäkirjoja, suunnitelmia, budjetteja

6 TYÖN TOTEUTUS

Työn alkuvaiheessa minulla oli käsitys, että kansanmusiikin aineryhmän aineistoja voisi aineiston luonteen perusteella sijoittaa eri arkistoihin ja työni tehtävänä olisi miettiä näitä sijoituspaikkoja. Samalla kun työni eteni, oma ymmärrykseni asiasta kasvoi ja jo hyvin nopeasti päädyin ajatukseen, että kansanmusiikin aineryhmän aineistojen pääasiallinen sijoituspaikka tulee olla Taideyliopiston oma arkisto. Syitä tähän selvitän myöhemmin tässä luvussa.

Taideyliopiston arkistoon sijoitetaan aineistoa vahvistetun tiedonhallintasuunnitelman mukaisesti ja suunnitelmaa sovelletaan 1.1.2013 jälkeen syntyneisiin aineistoihin. Tätä ennen syntyneisiin aineistoihin sovelletaan aina kyseisenä ajankohtana voimassa ollutta Sibelius-Akatemian arkistonmuodostussuunnitelmaa (AMS). Edellinen arkistonmuodostussuunnitelma on hyväksytty 30.4.2003 ja sitä sovelletaan 1.1.2001 alkaen syntyneisiin aineistoihin. Vaikka nykyinen Taideyliopiston tiedonhallintasuunnitelma on hyväksytty ja otettu käyttöön, sisältää se vielä paljon määrittelemättömiä asioita. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa ja säilytysaikoja lukuun ottamatta siihen on mahdollista tehdä muutoksia ja lisäyksiä. Yksi tiedonhallintasuunnitelmassa usein esiintyvä määrittelemätön asia koskee arkistointivastuuta. Sen kohdalla lukee

usein sana ”vastuutoiminto”. Taina Turpeiselta saamani tiedon mukaan termi tarkoittaa tässä yhteydessä sitä, että tiedonhallintasuunnitelmaa laatiessa ei ollut vielä selvää tai sovittu yksiköiden tai palvelualueiden kanssa, kenen vastuulla on toimittaa arkistoitava asiakirja arkistoon (sähköposti Taina Turpeiselta 15.11.2023).

Seuraavassa käyn Taideyliopiston tiedonhallintasuunnitelman valossa läpi aiemmin luetteleman aineistot kategorioittain. Tämän jälkeen katson, millaisten aineistojen arkistoinnille aiempi arkistonmuodostussuunnitelma antaa ohjeita ja viimeisenä pohdin sitä, miten tulisi menetellä niiden aineistojen kohdalla, jotka mahdollisesti jäävät suunnitelmien ulkopuolelle.

6.1 Esineet: soittimet ja muut esineet

Soittimien ja muiden esineiden arkistointi Taideyliopiston arkistoon ei ole mahdollista. Tiedonhallintasuunnitelmassa kokoelmatoiminnasta todetaan kohdassa 06.64 näin: ”Taideteokset ja esinekokoelmat eivät kuulu yliopiston arkistoon; Taideyliopiston taide- ja esinekokoelmien kokoelmaluettelot ja vastaavat rekisteröintitiedot säilytetään pysyvästi / arkistoidaan (erillisaineistoja).” Myöskään aiempi arkistonmuodostussuunnitelma ei sisällä soittimia ja muita esineitä. Tällä perusteella soittimille ja erilaisille esineille täytyy löytyä joku toinen sijoituspaikka. Näiden kohdalla täytyy mielestäni pohtia, ovatko kaikki soittimet ja esineet historiallisesti arvokkaita, vai halutaanko ne vain muuten säilyttää. Soittimien joukossa on varmasti käyttökelvottomia ja täysin arvottomia soittimia, jotka ovat enemmän matkamuseoita kuin oikeita soittimia. Monet ehkä käyttökelpoiset soittimet ovat kuitenkin rikki. Onko niitä mahdollista tai kannattaako niitä korjata? Jos joukossa on historiallisesti tai muuten arvokkaaksi tai ainutlaatuisiksi katsottuja soittimia, tulisi niiden mahdollista sijoituspaikkaa tiedustella esimerkiksi Kansallismuseosta tai Kaustisella sijaitsevasta Suomen kansansoitinmuseosta.

Soittimien lisäksi on olemassa paljon erilaisia esineitä. Esineet ovat kertyneet eri tavoin. Osa on saatu vierailijoilta tai vierailuilla, osaa on käytetty rekvisiitana esityksissä tai olleet osana jotain produktiota ja osa on vain jostain tulleita. On selvää, että epämääräinen esineistö ei kerro ulkopuoliselle mitään.

Monet esineet kertovat kuitenkin omaa tarinaansa aineryhmän historiasta. Oliko mielekästä luoda jonkinlaista luettelo näistä esineistä ja niiden kontekstista ja samalla karsia turhia tavaroita? Tiedonhallintasuunnitelman mukaisesti tällainen esineluettelo on kuitenkin arkistoitava dokumentti. Luetteloon voi varmaan liittää myös kuvia esineistä, jolloin itse esineen hävittäminen voisi tämän jälkeen tulla kysymykseen.

6.2 Kirjat, äänitteet, videot

Tiedonhallintasuunnitelman kohdassa 05.52 otsikon ”Julkaisutoiminta ja toiminnan taltiointi (Sarjajulkaisut, äänitteet, kuva- ja videotallenteet)” löytyy ohjeet monien kirjojen, levyjen, äänitteiden ja videoiden arkistointiin. Kansanmusiikin aineryhmän julkaisusarjalle on oma ohje kohdassa 05.52.13 ”Sibelius-Akatemian julkaisusarjat”. Sibelius-Akatemian kansanmusiikkijulkaisuista todetaan, että julkaisut ovat pysyvästi säilytettäviä. Tämän mukaan aineryhmän kansanmusiikin julkaisusarjan kaikki julkaistut kirjat ja äänitteet ovat arkistoitavia ja pysyvästi säilytettäviä. Pitää myös muistaa, että laki kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä edellyttää painotuotteista kappaleiden luovuttamista Kansalliskirjastoon (Laki kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä 28.12.2007/1433 luku 2. 4. §). Tämä ei kuitenkaan sulje pois omaa arkistointia.

Saman pääotsikon alla mainitaan myös Etnonet-verkkosivusto. Se kuuluu myös pysyvästi säilytettävien aineistojen joukkoon. Etnonet sisältää kuitenkin paljon erilaista aineistoa muun muassa muita kuin oman julkaisusarjan julkaisuja äänitteitä sekä käyttökopioita eri arkistoista, joten kaikki sen sisällä olevat aineistot eivät kuulu Taideyliopiston arkistoitaviin aineistoihin. Etnonet tulisikin seuloa erikseen. Osa sen sisällöstä on sellaista, joka sopii suunnitteilla olevan mediapalvelun sisällöksi. Jos mediapalvelu osana arkistojärjestelmää toteutuu suunnitelmien mukaisesti voisi Etnonetin intranet-osion siirtää osaksi mediapalvelua. Tämä vähentäisi Etnonetin kustannuksia.

Muut kuin oman julkaisusarjan julkaistut kirjat ja äänitteet kuuluvat kirjaston piiriin. Ensin tulisi katsoa, onko kirja tai äänite jo olemassa kirjaston kokoel-

missa, ja jos ei niin tarjota kirjaa sinne. Jos aineisto on jo kirjastossa voi pohdita, onko aineisto sellaista, josta olisi hyvä olla useampi käyttökopio aineryhmän materiaalihuoneessa.

Julkaisemattomien äänitteiden ja videoiden osalta täytyy ensin määrittää mihin yliopiston toimintoon ne liittyvät ja etsiä löytyykö tiedonhallintasuunnitelmasta siitä ohjeet. Esimerkiksi kaikki maisterin- ja tohtorintutkintoihin liittyvät opinnäytetyöt kuuluvat arkistoitaviin ja pysyvästi säilytettäviin aineistoihin. Tohtorintutkintojen kirjallisten osioiden arkistoinnista sanotaan kohdassa 04.43.24 ja maisterin tutkintojen kirjallisista osioista kohdassa 04.42.24 ”Opinnäytteet (KuvA, SibA, TeaK)”. Molempien tutkintojen kirjallisia töitä säilytetään pysyvästi. Taiteellisten osioiden arkistointi ja pysyvä säilytys todetaan kohdassa 05.52.31 ”Virkaanastujais- ja opinnäytetallenteet (taiteelliset osiot)” alakohdassa ”Sibelius-Akatemian tutkinto- ja jatkotutkinto-opiskelijoiden (julkisten) opinnäytteiden taiteellisten osioiden dokumentointiin ja tallentamiseen liittyvät valokuvat, videot ja vastaavat (digitaaliset) tallenteet.” Tämä siis koskee sekä maisterin että tohtorin tutkintojen taiteellisia osioita. Tässä huomioitavaa on se, että arkistointivastuu kirjallisilla ja taiteellisilla töillä on eri. Kirjallisten töiden arkistoinnista ja säilytyksestä vastaa kirjasto ja taiteellisten osioiden kohdalla merkintänä on ”vastuutoiminto” eli tiedon arkistointivastuu on vielä määrittelemättä. Tämä ei kansanmusiikin opinnäytetöiden osalta ole toimiva ratkaisu, koska usein työt ovat kokonaisuuksia, joissa kirjallista osuutta ei voi millään järkevällä tavalla erottaa mahdollisista audio- tai video-osuuksista.

Huomionarvoisa asia on se, että aineryhmän opintoihin kuuluu opintojaksoja, joiden lopputuloksena syntyy jokin sellainen tuotos, jolla on merkitystä kansanmusiikin historian dokumentoinnissa. Tällaisia ovat esimerkiksi kenttätyöt ja monet analyysityöt. Kenttätyöt sisältävät usein videomuotoisen haastattelun sekä kirjallisen osion. Kenttätyö- ja analyysikurssien kurssityöt eivät kuulu tiedonhallintasuunnitelman mukaan arkistoitaviin aineistoihin. Mielestäni nämä ovat kuitenkin merkittäviä aineistoja kansanmusiikin historian ja tutkimuksen näkökulmasta, ja niitä pitäisi ainakin valikoiden säilyttää pysyvästi, joten näiden kohdalla voisi tarkemmin tutkia löytyykö tiedonhallintasuunnitelmasta kohtaa, jota näiden aineistojen arkistointiin voisi soveltaa. Tiedonhallintasuunnitelman kohta 04.44.12 ”Musiikkialan opintoprojektien ja -hankkeiden asiakirjat

(SibA)” antaa mahdollisuuksia tämäntapaisten aineistojen arkistointiin. Tapauskohteisesti voi myös pohtia, voisiko joku muu arkisto olla näistä kiinnostunut. Näiden aineistojen arkistointiin löytyy mielestäni myös riittävästi perusteita kulttuuriperintö ja muistiorganisaatioluvuissa esitetyistä määritelmistä. Esimerkiksi aiemmin mainitsemallani Aineeton kulttuuriperintö -sivustolla korostetaan, että erilaisilla yhteisöillä on valta päättää, mikä on tärkeää ja säilyttämisen arvoista. Itse tulkitSEN sopimusta myös niin, että tällaisella Sibelius-Akatemian kaltaisella instituutiolla on myös itsellään vastuu siitä, että aineetonta kulttuuriperintöä vaalitaan ja mahdollistetaan sen koulutus, tutkimus ja tallennus myös nykyaikana ja tulevaisuudessa. Kansanmusiikin aineryhmässä elää vahvana käsitys, että perinne elää nykyajassa ja kansanmusiikin opiskelijat ja ammattilaiset ovat osa perinteen jatkumoa. Tämä kaikki on tutkittavissa ja todennettavissa tehtyjen dokumentaatioiden avulla.

Video- ja äänitetallenteina on paljon erilaisten vierailijoiden esityksiä ja työpajoja. Näihin voisi soveltaa tiedohallintasuunnitelman kohtaa 05.52.35 ”Opetus- ja harjoitustilanteiden tallenteet. Opetus- ja harjoitustilanteiden dokumentointiin liittyvät sähköiset kuva-, ääni- ja videotallenteet.” Lisätietona mainitaan: Tutkimuksellisesti ja historiallisesti merkittävät dokumentaatiot säilytetään pysyvästi.

Äänitteitä ja videoita on paljon myös erilaisista konserteista ja tapahtumista. Näihin tiedonhallintasuunnitelma antaa selkeät ohjeet kohdassa 05.52.33 ”Konsertti- ja oopperatallenteet (SibA)”. Erytismainintana tässä kohdassa on Uniarts-TV-taltiointit, jotka arkistoidaan Kansalliseen audiovisuaaliseen instituuttiin lain kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä mukaisesti (Laki kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä 28.12. 2007/1433 1. luku 2. §).

Kahteen edellä mainittuun aineistoryhmään, eli dokumentaatioihin vierailijoiden esityksistä ja työpajoista sekä dokumentaatioihin konserteista ja tapahtumista, kuuluviin ennen vuotta 2013 kertyneiden aineistoihin arkistointiperusteet voi mielestäni hyvin löytää jo aiemmin mainitusta Unescon yleissopimuksesta aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta ja siihen liittyvästä Valtioneuvoston asetuksesta aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta (HE 16.05.2013/47). Tässä sopimuksessa määritellään tarkemmin niitä toimia, joita aineettoman kulttuuriperinnön

suojelemiseksi tulee tehdä. Sopimuksen 13. artiklassa mainitaan useita eri asioita, joihin jokaisen sopimuksen osapuolen tulee pyrkiä, jotta varmistetaan omalla alueella esiintyvän aineettoman kulttuuriperinnön suojelu, kehittäminen ja edistäminen. Koko 13. artikla puoltaa edellä mainittujen aineistojen arkistointia, mutta erityisesti näistä toimista voisi nostaa esille kohdan c. Siinä sanotaan, että osapuolien tulee edistää tieteellistä sekä tekniikan ja taiteen alan tutkimusta ja tutkimusmenetelmiä aineettoman kulttuuriperinnön tehokkaan suojelemisen tarkoituksessa, erityisesti tapauksissa, joissa aineeton kulttuuriperintö on uhattuna. Kansanmusiikin asema yhteiskunnassa on uhanalainen ja monet kansanmusiikin aineryhmän dokumentaatiot ovat ainutkertaisia todisteita perinteen olemassaolosta ja sen siirtymisestä uusille sukupolville.

Jonkin verran äänitteitä on tullut lahjoituksina. Näiden joukossa on esimerkiksi joidenkin kansansoittajien esitystaltiointeja ja haastatteluja. Lahjoittajina ovat olleet joko henkilöt itse tai heidän sukulaisensa. Lahjoituksista ei läheskään kaikista ole tehty luovutussopimusta. Näitä aineistoja tulee tarkastella tapauskohtaisesti ja huolehtia siitä, että ne sijoitetaan asianmukaiseen arkistoon. Käyttökopiot voidaan mielestäni pitää aineryhmässä ja sijoittaa Etnonetin intranettiin tai tulevaan mediapalveluun.

6.3 Julisteet, esitteet, käsiohjelmat

Julisteita, esitteitä ja käsiohjelmia on kertynyt erilaisista yhteyksistä runsaasti. Osa näistä on digitoitu, osa syntysähköisiä. Niiden arkistointi riippuu asiayhteydestä. Tiedonhallintasuunnitelman kohdassa 05.50.31 ”Konserttiohjelmat (SibA)/ Konserttien käsiohjelmat” todetaan julkisten konserttien ja konserttisarjojen, musiikkitapahtumien, musiikkifestivaalien, jatkotutkintokonserttien ja mestarikurssien (loppu)konserttien käsiohjelmien olevan pysyvästi säilytettäviä dokumentteja. Jos konsertti on ollut osa festivaalia, tulee festivaaliin liittyvät käsiohjelmat, julisteet ja muut materiaalit arkistoida kohdassa 05.50.51 ”Festivaalin järjestelyasiakirjat (festivaalin arkisto)” selosteen mukaisesti. Julisteista todetaan kohdassa 05.50.12 ”Esitysten ja tapahtumien julisteet”, että niitä säilytetään pysyvästi arkistossa. Käytännössä varmasti kaikki aineryhmän julisteet, käsiohjelmat ja esitteet kuuluvat arkistoitavaksi. Seulontatyötä tehdessä on tärkeätä katsoa, mihin yhteyteen juliste, esite tai ohjelma kuuluu

ja lajitella nämä sen mukaisesti. Myös tässä kategoriassa on paljon ennen vuotta 2013 syntynyttä aineistoa. Aikaisemmassa arkistonmuodostussuunnitelmassa ne oli määrätty pysyvästi arkistoitaviksi, joten perusteet arkistointiin ovat olemassa.

6.4 Valokuvat

Valokuvien arkistointia koskee sama ohje kuin monilla muilla aineistoilla. Niiden arkistointi määräytyy sen mukaan, missä yhteydessä tai mihin kokonaisuuteen valokuvat liittyvät. Valokuvat mainitaan tiedonhallintasuunnitelmassa monessa eri kohdassa. Tässä yhteydessä en siksi käy erikseen läpi näitä tiedonhallintasuunnitelman kohtia.

6.5 Hallinnolliset asiakirjat

Aineistossani tämä kategoria sisältää erilaisia hallinnollisia, opetukseen ja muuhun toimintaan liittyviä asiakirjoja 1980-luvulta alkaen. Osa aineistosta on varmasti sellaista, joka jollain tavalla on arkistoituna jo muita kanavia pitkin, mutta osa aineistosta on varmasti sellaista, joka tulisi seulonnan jälkeen arkistoida tiedonhallintasuunnitelman mukaisesti. Näiden kohdalla pitäisi kiireellisesti varmistaa, että digitaalisessa muodossa olevat tiedostot aukeavat, ettei niissä oleva tieto ei pääse häviämään. Tämän kategorian kohdalla pitää myös miettiä, onko mielekäästä hajottaa tätä aineistoa osiin, vai tulisiko se säilyttää yhtenäisenä dokumenttina kuvastamaan aineryhmän toimintaa kokonaisuutena.

6.6 Aineistojen arkistointimahdollisuuksia

Edellä esitetyt aineistojen arkistointiohjeet koskevat pääasiassa 1.1.2013 jälkeen kertyneitä aineistoja. Tätä ennen Sibelius-Akatemiassa oli käytössä nykyistä tiedonhallintasuunnitelmaa huomattavasti suppeampi arkistonmuodostussuunnitelma. Siihen verrattuna nykyisessä tiedonhallintasuunnitelmassa huomioidaan tutkimus- ja taiteellinen toiminta huomattavasti perusteellisemmin. Edellisessä vuonna 2003 voimaan tulleessa 1.1.2001 jälkeen tulleita aineistoja koskevassa arkistonmuodostussuunnitelmassa ei esimerkiksi ollut

merkintää maisterintutkintoihin liittyvien opinnäytetöiden taiteellisten osioiden säilyttämisestä.

Kansanmusiikin aineryhmässä alettiin jo toiminnan alusta lähtien tehdä tietoista tallennustyötä ja dokumentoida monin tavoin kansanmusiikin kehittymistä. Sibelius-Akatemiassa tällainen oli uutta ja omaperäistä. Taidemusiikin alalla, jossa teosten tallenteina ovat toimineet nuotit, esitysten tallentamista äänitteille tai videoille ei ole pidetty tarpeellisena. Kansanmusiikin alalla nuotit on nähty puutteellisiksi dokumenteiksi. Siksi elävien esitysten tallentaminen äänittämällä ja videoimalla on koettu tärkeäksi, ei vain oman toiminnan dokumentaatioksi, vaan koko kansanmusiikin alan kehityksen tallentamiseksi. Tallenteita tehdessä on ymmärretty vierailijoiden haastattelujen, luentojen ja työpajojen ainutkertaisuus. Monet tallenteilla esiintyvät henkilöt ovat olleet iäkkäitä tai muuten harvinaisia vieraita, ja ajan kuluessa tallenteiden arvo on kasvanut. Tallennettu aineisto olisikin tärkeätä saada arkistoitua, jotta niiden säilyminen voitaisiin taata sekä käyttöä hallita. Arkistointi myös takaa tallenteiden saatavuuden. Perusteita edellä esitettyjen tiedonhallintasuunnitelmaan kuulumattomien aineiston arkistoinniseksi löytyy mielestäni riittävästi monelta kanalta mietittynä ja arkistointia tukevat myös monet kansainväliset sopimukset sekä Suomen lait.

Arkistoinnin keskeisenä teoriana on yli sadan vuoden ajan toiminut provenienssiperiaate, joka korostaa asiakirjojen alkuperäisen kokonaisuuden ja todistusvoimaisuuden merkitystä (Peltonen 2022, 47). Asiakirjat saavat merkityksensä yhteydessä toisiinsa ja niiden kriittinen arviointi on mahdollista silloin kun niiden konteksti tiedetään. Yksittäistä asiakirjaa arvokkaammaksi muodostuu kokonaisuus. Kokonaisuuden provenienssi on eheä silloin kun se pidetään alkuperäisessä, todistusvoimaisessa muodossaan. Samalla se kasvattaa niiden arkistollista arvoa, kulttuuriperintöarvoa. (Hupaniittu 2021, 27.) Näkemykseni on, että provenienssiperiaatteen toteutumiseksi kansanmusiikin aineryhmän myös ne aineistot, joihin kulloinkin voimassa olleet tiedonhallintasuunnitelmat eivät päde pitäisi arkistoida Taideyliopiston arkistoon. Tällöin ne olisivat suoraan arkistoituna siihen instituutioon, jonka toiminnan seurauksena aineisto on syntynyt. Yhdessä aineistot muodostavat kokonaisuuden, jota voi tutkimuksissa tarkastella hyvinkin erilaisista näkökulmista.

7 ANALYYSI

Aiemmin kulttuuriperintöä ja muistiorganisaatioita käsittelevässä luvussa 3 kertamani perusteella kansanmusiikin aineryhmää voi mielestäni perustellusti kutsua kulttuuriperintöorganisaatioksi tai muistiorganisaatioksi ja sen toiminnasta syntyneitä aineistoja kulttuuriperinnöksi ja perinteeksi. Sen toiminnan keskeisenä elementtinä on ollut koko historiansa ajan perinteen syvällinen ymmärtäminen, ylläpitäminen ja uuden luominen. Moni jo unohdetuksi luultu perinne on aineryhmän ansiosta saatu uudelleen elvytettyä ja monet hiipumassa olleet perinteenlajit elämään. Tällaisia esimerkkejä on lukuisia. Yksi esimerkki tästä on runolaulu. Martti Haavio kirjoitti aikanaan kirjan *Viimeiset runonlaulajat* (Haavio 1948). Kirjassaan hän kertoo kuuluisista runonlaulajista ja -suvuista. Esipuheessa hän mainitsee, että on nimittänyt heidät viimeisiksi runonlaulajiksi siksi, että heidän jälkeinen aika alkoi unohtaa sukupolvia jatkuneen perinteen. Käsitys viimeisten runonlaulajien ja perinteen häviämisestä heidän mukanaan on leimannut yleistä käsitystä asiasta. Viimeisen runonlaulajan titteli on kuitenkin jaossa aina aika ajoin. Ehkä tuoreimpana esimerkkinä Hietajärvellä eläneen Jussi Huovisen muistokirjoituksen (Laaksonen & Nieminen, 2017) yhteydessä. Siinä häntä tituleerattiin vienalaisen runonlaulun viimeiseksi taitajaksi. Runonlauluperinne on kansanmusiikin aineryhmän ansiosta kuitenkin saatu elvytettyä ja elää vielä nykyäänkin. Perinne muuttuu ja elää nykypäivänä eri tavoin kuin aiemmin. Mielestäni olisikin tärkeätä nähdä ja tunnustaa nykyajan runolaulu ja yleensäkin kansanmusiikin nykyajan ilmiöt perinteen jatkumona. Nykyaikana esitettävä kansanmusiikki ja sen estetiikka syntyy vanhan tiedon ja taidon pohjalta. Musiikin käyttöyhteydet ja -tavat muuttuvat ajan myötä. Perinteen jatkumo ei katkea vaan muuttuu ajan ja käyttötarkoituksen myötä. Mielestäni tämä pitäisi nähdä positiivisena ja arvokkaana asiana eikä menetettynä tai vähempiarvoisena asiana.

Aiemmin luvussa 3.3 mainitsemani Janne Vilkkunan ajatus aineettoman ja aineellisen perinteen saumattomasta yhteydestä näkyy myös kansanmusiikin aineryhmän toiminnassa. Hyvänä esimerkkinä tästä on kansanmuusikoiden ja soitinrakentajien välinen yhteistyö. Vanhojen museosoittimien tutkiminen, niillä soitettun musiikin syvällinen ymmärtäminen yhdistettynä muusikon omiin soittimelle asettamiin vaatimuksiin on tuottanut soittimia, joiden sointi ja laatu on

tehty vastaamaan musiikin ja muusikon asettamia tarpeita. Tämä tuo Vilkunan ajatukseen taidoista aineettomana perinteenä ja lopputuotteista aineellisena kulttuurina monipuolisuutta siten, että soittotaito ja soittimenrakennustaito ovat aineetonta perinnettä, mutta niiden yhteinen lopputuote ei ole ainoastaan aineellista kulttuuria uusien soittimien muodossa, vaan uusilla soittimilla myös uusinnetaan aineetonta kulttuuria eli luodaan jatkumoa perinteelle uusilla soittimilla soitettavan musiikin muodossa.

Nämä ovat kiinnostavia asioita ja jotta niitä voitaisiin tutkia, on tärkeitä, että arkistoissa on materiaalia tutkijoiden käyttöön myös perinteen muutoksesta ja nykytilasta. Kansanmusiikin aineryhmän aineistot ovat erinomaista materiaalia tämän jatkumon tutkimiselle.

7.1 Aineistoanalyysi

Aineiston lähempi tarkastelu ja pohdinta osoitti, että tiedonhallintasuunnitelma oli tässä tapauksessa hyvä työkalu aineiston seulomisen ja arkistoinnin selvittämiseen. Suunnitelmasta löytyi monenlaisille aineistoille selkeät ohjeet niiden arkisointiin. Oikeastaan sellaista aineistoa, jota ei tiedonhallintasuunnitelmassa mainittu oli vain vähän. Sellaisillekin aineistoille, joita ei tiedonhallintasuunnitelmassa mainita suoraan löytyy suunnitelmasta kuitenkin kohtia, joita niihin voidaan soveltaa. Täysin tiedonhallintasuunnitelman ulkopuolelle jääviä aineistoja olivat soittimet, esineet ja tietynlaiset kirjat. Lisäksi erilaiset lahjoituksina tulleet aineistot vaativat tapauskohtaista pohdintaa sijoituspaikasta. Tällaisia ovat esimerkiksi joidenkin edesmenneiden kansansoittajien aineryhmään lahjoittamat aineistot. Lisäksi pohdittavana on yksittäisten henkilöiden toiminnan ympärille syntyneet arkistot. Esimerkiksi Martti Pokelaan liittyvää aineistoa soittimista leikekirjoihin tuli varastotiloissa vastaan paljon. Osa tästä toiminnasta liittyi Sibelius-Akatemian toimintaan, osa ei. Tämä aineisto tulisi mielestäni koota yhteen ja muodostaa niistä oma kokoelmansa arkiston sisälle. Tällaisia henkilöihin liittyviä aineistoja tulee varmasti tarkemmassa ja konkreettisemmassa aineiston seulonnassa vastaan muitakin. Tiedonhallintasuunnitelmaa tulisi lukea myös toisinpäin eli onko siellä sellaisia kohtia, joissa mainittuja aineistoja ei ole huomioitu. Esimerkiksi yläotsikon 05.51.30 ”Tutkimushankkeet: Tutkimusryhmien ja itsenäisten tutkijoiden tutkimustyö” alla on

mainintoja erilaisten tutkimushankkeiden sekä yksittäisten tutkijoiden tutkimusaineistojen arkistoinnista.

7.2 Aineiston metatiedot

Sähköisen arkistojärjestelmän toimivuuden kulmakivenä on sinne syötettävät metatiedot. Metatiedot ovat aineiston asiakirjojen kontekstia, sisältöä ja rakennetta, hallintaa ja käsittelyä kuvaavaa tietoa (Arkistoalan sanasto: metatieto). Näiden tietojen perusteella arkistosta on mahdollista löytää haluttua aineistoa ja sitä pystytään käsittelemään myös koneellisesti. Metatietokenttien suunnittelu onkin tärkeä osa arkistotietojärjestelmän käyttöönottoa. Varsinaisia metatietoja yleensä täydennetään myös sanallisena kuvailuna tai muulla dokumentoinnilla. Metatietojen ja muun kuvailun tehtävänä on auttaa aineistojen käyttäjää ymmärtämään mitä, missä, milloin ja miksi aineisto on laadittu. Ne myös kertovat aineiston alkuperästä ja historiasta. Viranomaisten eli myös Taideyliopiston asiakirjahallintoa ja arkistointia ohjaa ja tukee Kansallisarkisto. Se on laatinut tätä koskevia määräyksiä, ohjeita, suosituksia ja oppaita. (Ohjepankki 2023.) Myös metatiedoista ja arkistokuvailuista on Kansallisarkistossa laadittu ohjeet (Metatieto ja arkistokuvailu 2023). Arkistokuvailun tulee olla yhtenäistä sekä kansallisesti että kansainvälisesti ja siksi on tärkeätä, että siinä noudatetaan standardeja. Nykyiset kuvailusäännöt ovat vuodelta 1997. Ne ovat monilta osin vanhentuneet ja Kansallisarkistossa onkin tekeillä arkistoinnin uudet perusmetatietosuositukset (Arkistoinnin perusmetatiedot).

Jotta Taideyliopiston sähköinen arkisto saataisiin sellaiseksi, että siellä olisi aineistoa saatavilla ja se palvelisi käyttäjiä on tärkeätä, että aineiston metatietojen syöttö tehdään huolellisesti. Jotta metatiedot menevät järjestelmään oikein, tulle tuntea hyvin konteksti, missä aineisto on syntynyt. Mielestäni tähän tarvitaan aineryhmän puolesta panostusta.

7.3 Arkiston rooli Taideyliopistossa

Työni edetessä havaitsin, että Taideyliopiston sisällä ei tiedetä arkiston olemassaolosta tai roolista tarpeeksi. Arkiston uusi sähköinen arkistojärjestelmä ja sen mahdollisuudet erilaisten audio- ja videomateriaalien arkistointiin eivät myöskään vaikuta olevan ihmisten tiedossa. Juhani Näreharjulta saamani

tiedon mukaan hän ei ole pitkällä urallaan Sibelius-Akatemiassa havainnut, että arkistointiin liittyviä tehtäviä olisi vastuutettu suunnitellusti kenellekään. Ennen Taideyliopiston perustamista Sibelius-Akatemialla oli henkilö, joka arkistoi enimmäkseen päätösasiakirjoja ja muita hallinnollisia asiakirjoja. Opetusta toteuttavia yksiköitä ei opastettu tai innostettu aineistojen toimittamisessa yhteiseen arkistoon. Tämä näkyy mielestäni selvästi siinä, että vaikka kansanmusiikin aineryhmässä on harjoitettu koko toiminnan ajan aktiivista tallennustyötä. Tallenteet eivät kuitenkaan ole päätyneet arkistoon asti eikä syntyttä aineisoa ole myöskään nähty osana Taideyliopiston tai aiemmin Sibelius-Akatemian asiakirjahallintaa. Tätä myötä myöskään tietoisuus yliopiston asiakirjojen arkistoinnin määräyksistä ei ole ollut riittävän hyvin tiedossa.

Nyt käytössä olevilla Taideyliopiston henkilöresursseilla sähköinen arkisto tulee olemaan vuosia puutteellinen. Toivonkin tähän lisää rahoitusta ja erilaisia hankkeita asian edistämiseksi. Asian tärkeys tulisi ymmärtää koko yliopiston sisällä ja eri akatemioiden ja aineryhmien pitäisi ottaa vastuulleen omien aineistojensa seulonta. Tämä on iso urakka. Vastuu asiassa on lain mukaisesti oppilaitoksen ylimmällä johdolla. Ilman johdon aktiivista otetta ja resurssien osoittamista asia ei tule etenemään. Kyse on Juhani Näreharjun mukaan yliopiston perustehtävästä, tiedon ja taidon kumuloimisen mahdollistamisesta.

Syntysähköisen tai valmiiksi digitoidunkin aineiston vieminen on hidasta ja vaatii huolellista metatietojen syöttämistä. Lisäksi digitoimattoman aineiston digitoiminen on oma urakkansa. Kaikki tämä vaatii tekijöiltä aihepiirin ja sen historian ja kontekstin tuntemusta. Ensimmäinen askel asian edistämiseksi olisi se, että aineryhmän sisällä tiedonhallintasuunnitelma tulisi käydä tarkasti läpi ja pohtia, onko siihen kirjattu aineryhmän näkökulmasta kaikki tarpeellinen tieto arkistoitavista aineistoista. Ja jotta tulevaisuudessa karttuva aineisto päätyisi arkistoon, täytyy toiminnoille laatia ohjeet. Tässä voisi hyödyntää Taideyliopistossa käytössä olevaa prosessien kuvaamiseen tarkoitettua IMS-järjestelmää (Integrated Management System). Prosessikuvaus auttaa ymmärtämään prosessia. Prosessista luodaan järjestelmän avulla visuaalinen esitys. Kuvaus auttaa ymmärtämään prosessia ja prosessin kulku hahmottuu visuaalisesti ja samalla puutteet prosessissa on helppo havaita. Kuvauksessa määritellään

prosessin eri vaiheet eli mitä tehdään missäkin vaiheessa, ketkä henkilöt vastaavat mistäkin ja mistä prosessi alkaa ja mihin se loppuu. Kuvauksen avulla prosessia voidaan myös kehittää ja sitä voidaan käyttää apuna työntekijöiden perehdyttämisessä. (Savolainen, 2023.)

8 TULOKSET

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selkiyttää Taideyliopiston kansanmusiikin aineryhmän erilaisten aineistojen arkistointia ja tehdä suunnitelma siitä, miten näitä aineistoja ryhdytään seulomaan ja arkistoimaan sekä pohtia sitä, miten tulevaisuudessa syntyvä aineisto päätyisi sille kuuluvaan paikkaan.

Kehittämistyö pohjautui tutkimuksiin ja niissä esitettyihin teorioihin, Taideyliopiston toimintaa sääteleviin lakeihin ja asetuksiin sekä laajempiin Suomen valtion ratifioimiin kansainvälisiin sopimuksiin. Lähtökohta tutkimukselle luotiin haastattelulla ja keskusteluilla näiden asioiden parissa Taideyliopistossa työskentelevien henkilöiden kanssa.

Taideyliopiston toimintaa ja sen toiminnasta syntyvien asiakirjojen arkistointia koskevat erilaiset lait ja asetukset. Arkistoinnin laajempi yhteiskunnallinen tehtävä liittyy yleisöjulkisuuden, toiminnan avoimuuden ja yksilöiden oikeusturvan edistämiseen. Tarkoituksenmukainen arkistointi mahdollistaa suomalaisen kulttuurin säilyttämisen ja tutkimuksen. Nykyistä arkistointia ohjaava dokumentti on tiedonhallintasuunnitelma, jossa määritellään arkistoitavat aineistot ja niiden säilytysajat. Tämä dokumentti on säilytysaikoja lukuun ottamatta jatkuvasti päivittyvä. Lähes kaikki kansanmusiikin aineryhmän aineistolajit on huomioitu tai niihin voidaan soveltaa nykyisessä tiedonhallintasuunnitelmassa olevia arkistointiohjeita. Kansanmusiikin aineryhmän tehtäväksi jää tiedonhallintasuunnitelman läpi käyminen sen omasta näkökulmasta. Myös arkistointivastuut eri aineistojen arkistointiin on määriteltävä suunnitelmaan. Nykyinen tiedonhallintasuunnitelma kattaa vain 1.1. 2013 jälkeen syntyneet aineistot. Tätä vanhempien aineistojen arkistointia täytyy tarkastella aina kyseiseen ajankohtaan ja silloin voimassa olleisiin arkistointiohjeisiin. Pelkkä suunnitelma ei kuitenkaan riitä takaamaan aineistojen arkistointia, vaan se vaatii aktiivista toimintaa aineryhmän puolesta. Uusia aineistoja syntyy jatkuvasti ja tulisikin luoda selkeät käytänteet ja vastuut siitä, että kaikki tiedonhallintasuunnitelman

mukaiset aineistot tulevat arkistoiduksi. Ylipäänsä koko Taideyliopiston arkiston olemassaolo ja sen tehtävät tulisi olla paremmin selvillä niin henkilökunnan kuin opiskelijoidenkin keskuudessa.

Opinnäytetyöni konkreettisena kiteytyksenä on aineiston seulonnan konkreettinen yleisohje: ensin katsotaan, millaisen toiminnan tuloksena aineisto on syntynyt ja etsitään aineiston syntyhetkellä voimassa olleesta tiedonhallintasuunnitelmasta, miten aineiston arkistoinnin kohdalla tulisi menetellä tai mitä kohtaa aineistoihin voisi soveltaa. Jos sopivaa soveltamiskohtaakaan ei löydy, voi pohtia, mihin muualle aineistoa voisi arkistoida. Toivon, että tämä opinnäytetyöni toimisi apuna kansanmusiikin aineryhmän aineistojen arkistoinnissa. Toivottavasti se antaa Taideyliopistossa tapahtuvaan arkistointiin liittyvää tietoa ja herättää keskustelua arkistoinnin kysymyksistä.

LÄHTEET

- Arkisto 2023. Taideyliopisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.uniarts.fi/rakennukset-ja-tilat/arkisto/> [viitattu 29.11.2023].
- Arkistoalan sanasto: metatieto. 2023. Kansallisarkisto. WWW-dokumentti. Päivitetty 27.3.2023. Saatavissa: <https://portti.kansallisarkisto.fi/fi/arkistoalan-sanasto> [viitattu 30.11.2023].
- Arkistoinnin perusmetatiedot. 2023. WWW-dokumentti. Saatavissa <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=d8e9560f-4f25-47b2-9361-6d4bb875cfa5> [viitattu 19.1.2023].
- Arkistolainsäädännön uudistus. 2023. Opetus- ja kulttuuriministeriö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM057:00/2021> [viitattu 14.12.2023].
- Arkistolaki 23.9.1994/831
- Arkistohallinta 2021. Disec. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://disec.fi/arkistopalvelut/> [viitattu 22.11.2023].
- Asiakirjajulkisuus Taideyliopistossa. 2021. Taideyliopisto. Päivitetty 16.9.2021. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.uniarts.fi/yleistieto/asiakirjajulkisuus-taideyliopistossa/> [viitattu 6.12.2022].
- Etnonet. 2022. WWW-sivusto. Saatavissa: <https://etno.net/> [viitattu 5.12.2022].
- Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi HE 9/2018.
- Henttonen, P. 2015. Johdatus asiakirjahallinnan tutkimukseen. Helsinki: Avain. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1507-8> [viitattu 28.11.2022].
- Hupaniittu, O. 2022. Asiakirjallinen kulttuuriperintö. Teoksessa Hupaniittu, O. & Peltonen, U-M (toim.) Arkistot ja kulttuuriperintö. Helsinki: SKS, 21–46. Saatavissa: <https://doi.org/10.21435/tl.268> [viitattu 2.12.2022].
- Jomppanen, A., Kämäräinen, J., Mehtonen, P., Packalén, S. & Saarti, J. 2015 Muistiorganisaatiot ja niiden johtaminen luovien alojen ekosysteemissä. Signum 3. Saatavissa: <https://journal.fi/signum/article/view/53288> [viitattu: 6.12.2022].
- Kananen, J. 2017. Kehittämistutkimus interventiotutkimuksen muotona Opas opinnäytetyön ja pro gradun kirjoittajalle. Jyväskylä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kirjastojärjestelmät. 2021. WWW-dokumentti Saatavissa: <https://www.kirjastot.fi/kirjastoala/kirjastojarjestelmat/> [viitattu 1.12.2023]
- Laine, M., Bamberg, J. & Jokinen, P. 2007 Tapaustutkimuksen käytäntö ja teoria. Teoksessa: Laine, M., Bamberg, J. & Jokinen, P. (toim.) Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudeamus, 9–38.
- Laki kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä 28.12. 2007/1433

Leino, H. 2007 Yleinen ongelma, yksi tapaus. Teoksessa: Laine, M., Bamberg, J. & Jokinen, P. (toim.) Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: 214–227.

Lybeck, J., Pirilä, P., Rosberg, H., & Vappula, J., 2006. Arkistot yhteiskunnan toimiva muisti: Asiakirjahallinnon ja arkistotoimen oppikirja. Helsinki: Arkistolaitos. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.arkisto.fi/uploads/Julkaisut/oppaat/asiakirjahallinnon_oppikirja.pdf [viitattu 28.11.2022].

Mattila, M. 2023, Valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiasta. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164637/VN_2023_7.pdf?sequence=4&isAllowed=y [viitattu 8.1.2024]

Marsio, L. s.a. Aineeton kulttuuriperintö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.aineetonkulttuuriperinto.fi/fi/unescon-sopimus> [viitattu: 1.12.2022].

Metatieto ja arkistokuvailu. 2023. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://kansallisarkisto.fi/metatieto-ja-arkistokuvailu> [viitattu 17.1.2023].

Nieminen, M & Laaksonen, P 2017. Jussi Huovinen 1924–2017. Helsingin Sanomat 21.5.2017.

Ohjepankki. 2023. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://kansallisarkisto.fi/ohjepankki> [viitattu 17.1.2023].

Peltonen, U.-M. 2022. Provenienssiperiaatteen kulmia. Teoksessa Hupaniittu, O. & Peltonen, U-M (toim.) Arkistot ja kulttuuriperintö. Helsinki: SKS, 47–80. Saatavissa: <https://doi.org/10.21435/tl.268> [viitattu 28.11.2023].

Pöysä, J. 2022. Katsaus: Perinnearkistot. Teoksessa Fingerroos O., Kajander, K. & Lappi, T-R (toim.) Kulttuurien tutkimuksen menetelmät. Helsinki: SKS, 321–328. Saatavissa: <https://doi.org/10.21435/tl.274> [viitattu 10.12.2023].

Savolainen, A. 2023. Taideyliopiston prosessiohjeet 2023. Taideyliopisto. WWW-dokumentti. Artsi-intranet.

Sibelius-Akatemia. 1994. Arkistonmuodostussuunnitelma

Siivonen, K. 2015. Elävän kulttuurin suojelu. Teoksessa Kanerva A. & Mitchell R. (toim.) Elävä aineeton kulttuuriperintö. Hankkeen loppuraportti. Cuporen verkkojulkaisuja 28. Helsinki: Museovirasto 153–165. Saatavissa https://www.cupore.fi/images/tiedostot/elavaaineetonkulttuuriperinto_loppuraportti.pdf [viitattu 9.12.2023].

Taideyliopisto. 2023a. Sähköisen arkistojärjestelmän valmistelut ovat käynnissä ja järjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2024. WWW-dokumentti. Intranet.

Taideyliopisto. 2023b. Taideyliopiston tiedonhallintasuunnitelma. PDF-dokumentti. Intranet.

Taideyliopiston toimintakertomus ja tilinpäätös 2022. Taideyliopisto. Pdf-dokumentti. Päivitetty 12.5.2023. Saatavissa: <https://www.uniarts.fi/uploads/2021/06/a9714beb-taideyliopiston-toimintakertomus-ja-tilinpaatos-2022.pdf> [viitattu 9.12.2023].

Tieteen termipankki Saatavissa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Folkloristiikka:kulttuuriperint%C3%B6> [viitattu 2.12.2022].

Turpeinen, T. 2018. Asiakirjahallinto ja arkistopalvelut. Taideyliopisto. WWW-dokumentti. Päivitetty 21.2.2022 Artsi-intranet.

Valtioneuvoston asetus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta 47/2013

Valtioneuvoston asetus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta 19/1987

Vilkuna, J. 2015. Aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön rajapintoja ja määritelmiä. Teoksessa Kanerva A. & Mitchell R. (toim.) Elävä aineeton kulttuuriperintö. Hankkeen loppuraportti. Cuporen verkkojulkaisu 28. Helsinki: Museovirasto 113–125. Saatavissa https://www.cupore.fi/images/tiedostot/elavaaineetonkulttuuriperinto_loppuraportti.pdf [viitattu 9.12.2023].

Vuori, J. s.a. Tapaustutkimus. Teoksessa Kallinen, T. & Kinnunen, T. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus> [viitattu 6.11.2023].